

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВФПО
ВСП «АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ПДАУ»**

ІНТЕРАКТИВНИЙ ПОСІБНИК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

**«Мова майбутнього:
сучасна українська для сучасних студентів»**

КОНКУРС "Педагогічний ОСКАР-2025"

**НОМІНАЦІЯ.
Інтерактивний навчально-методичний посібник
з дисципліни (друковане видання)**

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ для всіх галузей
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ для всіх спеціальностей**

2024

Укладачі:

Глушко С.О. – викладач вищої кваліфікаційної категорії, голова методичного об'єднання кураторів ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету»

Степаненко О.Ю. – викладач вищої кваліфікаційної категорії ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету»

Губарь Н. Л. – викладач-методист, викладач вищої кваліфікаційної категорії ВСП «Аграрно-економічний фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету»

Рецензент: В.Д. Марченко – викладач української мови та літератури, викладач-методист, викладач вищої кваліфікаційної категорії Полтавського фахового коледжу нафти і газу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Інтерактивний посібник містить теоретичний матеріал, відеолекції, інтерактивні ресурси та тестові завдання з усіх основних тем сучасної української мови. Зміст посібника відповідає освітньо-професійним програмам для студентів різних спеціальностей і покликаний допомогти в удосконаленні мовних навичок.

Унікальність посібника полягає в поєднанні класичних основ мови з актуальними тенденціями: професійною лексикою, інтерактивними ресурсами, молодіжним сленгом та цифровою етикою. Практичні вправи, тести, шаблони документів і словники допоможуть вам застосовувати знання у навчанні, роботі та повсякденному житті.

Рекомендовано цикловою комісією загальноосвітніх дисциплін.

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2024 р.

Зміст

Передмова	5
Розділ 1. Подорож світом сучасної української мови	6
Розділ 2. Навчайся по-новому. Інтерактивна частина	9
2.1. Як користуватися інтерактивною частиною посібника	9
2.2. Інтерактивні ресурси для вивчення сучасної української	9
Тема 1. Фонетика	10
Тема 2. Основні випадки чергування у - в, і -й	12
Тема 3. Правопис м'якого знака та апострофа	13
Тема 4. Правопис префіксів та суфіксів	15
Тема 5. Вживання великої літери	18
Тема 6. Спрощення в групах приголосних	19
Тема 7. Лексикологія	21
Тема 8. Лексичні помилки	23
Тема 9. Фразеологізми	25
Тема 10. Будова слова. Словотвір	27
Розділ 3. Комунікація. Мистецтво мови для сучасних студентів	30
3.1. Мова і самопрезентація	30
3.2. Емоційний інтелект і мова	32
3.3. Цифрова етика й мовлення в інтернеті	34
3.4. Практикум розмовної мови	36
Розділ 4. Культура мовлення. Поради з етикету, вимови та інтонації.....	39
4.1. Етикет мовлення: Як справити позитивне враження	39
4.2. Інтонація та вимова: Інструменти впливу	40
4.3. Вибір слів і стилістика	40
4.4. Письмова мова: Грамотність – ознака професіоналізму	40
4.5. Розвиток культури мовлення	40
Розділ 5. Лексика професіонала. Як говорити мовою своєї галузі.....	42
Розділ 6. Словничок професіонала: 10 найпопулярніших спеціальностей	44
Розділ 7. Нові мовні тенденції та сленг: актуальні фрази й словникові форми	48
7.1. Сленг та неформальні вирази	48
7.2. Молодіжний сленг та скорочення	49

7.3. Цифрові терміни	50
7.4. Вплив нових мовних тенденцій на сучасне спілкування	51
Розділ 8. Словник сучасного студента. Мовний портрет молодого покоління	53
Розділ 9. Мова єдності: сучасний український сленг	58
Розділ 10. Як підготувати документи для роботи мрії	61
10.1. Резюме. Створюємо професійний портрет	61
10.2. Автобіографія. Створюємо свою історію.....	67
10.3. Заява. Оформлюємо ваш професійний шлях	74
Розділ 11. За лаштунками мови. Несподівані факти про українську	77
Висновки. Мотивація для вашого подальшого розвитку	80
Перелік використаних та рекомендованих джерел.....	81

Передмова

Шановні здобувачі освіти!

Ви стоїте на порозі великих змін і нових можливостей. У сучасному світі, який стрімко розвивається, успіх залежить не лише від знань у своїй галузі, а й від уміння ефективно спілкуватися. Одним із найважливіших інструментів комунікації є мова.

Саме для вас ми створили посібник **"Мова майбутнього: сучасна українська для сучасних студентів"**. Це не просто підручник, а ваш надійний супутник у світі української мови.

Чому цей посібник саме для вас?

- **Актуальність:** Ми врахували сучасні тенденції у розвитку мови та спілкування.
- **Інтерактивність:** Цікаві вправи, тести та завдання допоможуть вам закріпити матеріал і застосувати знання на практиці.
- **Практичність:** Ви навчитеся використовувати українську мову у різних життєвих ситуаціях: від повсякденного спілкування до написання резюме.
- **Сучасність:** Посібник ознайомить вас із сучасним українським сленгом і професійною лексикою.

Що ви отримаєте, працюючи з цим посібником?

- **Впевненість у мовних здібностях.**
- **Нові знання та практичні навички.**
- **Можливість ефективно спілкуватися в будь-якій ситуації.**
- **Крок до успішної кар'єри.**

Не відкладайте свій мовний розвиток на потім!

 Почніть опановувати матеріал уже сьогодні й переконайтеся, що українська мова може бути не лише корисною, а й цікавою та захоплюючою.

 Бажаємо вам успіхів і задоволення у вивченні української мови!

Розділ 1. Подорож світом сучасної української мови

Вітаємо вас у захопливій подорожі світом сучасної української мови! Цей посібник стане вашим надійним компасом у вивченні рідної мови. Ми пропонуємо вам інтерактивний формат навчання, який зробить процес пізнання цікавим та ефективним.

 У цьому розділі ми ознайомимося з основними поняттями та завданнями, які постануть перед нами під час вивчення мови. Ви дізнаєтеся про актуальність української мови в сучасному світі, а також про особливості нашого посібника.

Мета і завдання посібника

Головна мета цього посібника — допомогти вам розвинути сучасні мовні навички, які відповідають вимогам суспільства.

Основні завдання посібника:

- **Розвиток комунікаційних навичок.** Ви навчитеся спілкуватися впевнено, чітко й грамотно.
- **Опанування сленгу й професійної термінології.** Ви зможете зрозуміти й правильно використовувати актуальні мовні конструкції.
- **Ефективна самопрезентація.** Посібник покаже, як створити позитивне враження за допомогою мовних засобів.
- **Вдосконалення письмової мови.** Ви дізнаєтеся, як грамотно формулювати думки в текстах різного формату: від повідомлень у соцмережах до наукових робіт.

Актуальність тематики посібника

Сучасна мова є потужним інструментом у світі, де технології, глобалізація й професійні вимоги вимагають нових мовних компетенцій.

- **У глобальному контексті.** Українська мова допомагає зберігати нашу культурну ідентичність і займати гідне місце у світовій спільноті.
- **У цифровому середовищі.** Знання мови дозволяє бути точним і зрозумілим у діловому листуванні, соціальних мережах та інших платформах.
- **У професійному зростанні.** Чітке володіння мовою є основою для розвитку кар'єри в будь-якій сфері.

Роль мови в житті студента:

- Допомагає знаходити спільну мову з людьми різного соціального статусу й культур.
- Формує мислення й підвищує рівень інтелектуальної підготовки.
- Дає інструменти для самовираження й реалізації творчого потенціалу.

Особливості посібника

Цей посібник створений із врахуванням сучасних потреб і включає:

- **Інтерактивний формат.** Лекції, презентації, відеоматеріали, завдання й тести.
- **Сучасний підхід.** Теми охоплюють не лише базові аспекти мови, але й професійну лексику, актуальні неологізми та сленг.
- **Доступність.** Усі матеріали легко знайти через QR-коди, інтегровані у друкований формат.

Цільова аудиторія

Цей посібник призначений для:

- **Студентів усіх спеціальностей,** які прагнуть вдосконалити знання української мови.
- **Молодих професіоналів,** які хочуть освоїти мову для ефективної комунікації в роботі.
- **Осіб із різним рівнем підготовки,** адже матеріали адаптовані для базового, середнього й просунутого рівня знань.

 Окрім інтерактивної частини посібника, у ньому представлено багато іншого цікавого та змістовного матеріалу, що сприяє кращому засвоєнню української мови, розвитку мовленнєвих навичок та поглибленню знань з культури мовлення.

Чому вам буде цікаво пройти наступні розділи?

 Ви навчитеся будувати ефективну комунікацію, розвиваючи навички самопрезентації, вираження емоцій і думок, а також підтримання діалогу в різних сферах спілкування.

 Опануєте основи культури мовлення, зокрема етикет спілкування, інтонаційні нюанси, вибір доречних слів і вдосконалення письмових навичок.

 Ознайомитеся з професійною термінологією, яка використовується в різних галузях, та навчитеся застосовувати ці знання у своїй навчальній і робочій діяльності.

 Отримаєте зручний довідник із базовими термінами й фразами, які допоможуть у професійному становленні.

 Дізнаєтесь про сучасні мовні явища й сленг, які впливають на стиль молодіжного спілкування та культурні зміни.

 Розширите свій словниковий запас завдяки добірці актуальних виразів і слів, які є частиною студентського середовища.

👉 Розглянете роль сленгу в сучасній молодіжній культурі, його вплив на інтеграцію у суспільстві та об'єднання різних поколінь.

📁 До посібника додаються корисні матеріали, які допоможуть вам у навчанні та саморозвитку:

- **Резюме:** шаблони та зразки, які демонструють правильний підхід до оформлення.
- **Автобіографія:** структура та приклади для створення повноцінного тексту.
- **Заява про прийом на роботу:** практичні рекомендації щодо формулювання тексту, основні правила оформлення та приклади.

🎭 Також побуваєте за лаштунками мови, де зможете дізнатися несподівані факти про українську, її розвиток та унікальні особливості.

Цей посібник створено, щоб зробити процес вивчення мови корисним, захоплюючим і сучасним. Використовуйте всі можливості, які ми підготували для вашого розвитку! ✨

Розділ 2. Навчайся по-новому. Інтерактивна частина

Інтерактивна частина є одним із ключових елементів цього посібника, який поєднує сучасні методи навчання з цифровими інструментами. Вона розроблена, щоб зробити процес навчання більш гнучким, доступним і цікавим.

2.1. Як користуватися інтерактивною частиною посібника

Інтерактивна частина посібника створена для того, щоб зробити процес навчання зручним, захопливим і ефективним. Ми пропонуємо структурований підхід, що включає кілька кроків:

 Ознайомтеся з опорними конспектами лекцій. Теоретичний матеріал, поданий у формі опорних конспектів, забезпечує базу для розуміння теми. Ці конспекти структуровані так, щоб полегшити засвоєння основних понять і термінів.

 Перегляньте презентації. Презентації підсумовують головні аспекти теми у стислому та наочному вигляді. Вони допомагають краще структурувати інформацію та зрозуміти ключові моменти.

 Перегляньте відеоматеріали. Відеоматеріали пояснюють складні моменти у динамічному форматі, що робить навчання доступнішим та цікавішим. Вони також містять додаткові приклади та пояснення для кращого засвоєння.

 Дайте відповіді на запитання. Після ознайомлення з теорією і перегляду матеріалів перевірте свої знання, відповідаючи на поставлені запитання. Це допоможе вам осмислити матеріал і перевірити рівень розуміння.

 Виконайте тестові завдання. Завдання допоможуть вам закріпити отримані знання і практично застосувати їх.

 Пройдіть підсумковий тест у Google Формах. До кожної теми передбачено підсумковий тест, який дозволить вам перевірити свій прогрес. Після проходження тесту ви отримаєте детальні результати та зможете оцінити свої знання з теми.

2.2. Інтерактивні ресурси для вивчення сучасної української

Ви зможете не лише ознайомитися з ключовими мовними правилами, а й закріпити їх на прикладах, виконуючи різноманітні завдання та тести.

 Теми підібрано таким чином, щоб вони охоплювали найважливіші розділи мовознавства, які необхідні для успішного опанування української мови на різних рівнях.

Опрацюючи матеріал, ви:

- ◆ зможете систематизувати свої знання та ліквідувати прогалини у мовленні;
- ◆ навчитеся застосовувати правила у повсякденній практиці письма й усного мовлення;
- ◆ розвинете уважність до мовних норм і мовленнєву грамотність;
- ◆ поповните словниковий запас і ознайомитеся з культурою української мови.

Тема 1. Фонетика

Мета:

❖ **Формування базових уявлень про фонетичну систему української мови:**

ознайомити здобувачів освіти з основними елементами фонетики, що включають звуки, звукосполучення, наголос, інтонацію та їхню роль у формуванні мовлення. Розкрити значення фонетики як розділу мовознавства, що вивчає звукову будову мови, зокрема української.

- ❖ **Поглиблення знань про голосні та приголосні звуки:** розвинути розуміння різниці між голосними та приголосними звуками, їхніми характеристиками, місцем і способом творення, а також їхньою роллю в структурі слова. Удосконалити навички розрізнення голосних і приголосних у потоці мовлення, класифікації звуків за характерними ознаками, такими як глухість-дзвінкість, твердість-м'якість, місце творення.
- ❖ **Навчити використовувати фонетичні знання на практиці:** допомогти здобувачам освіти краще розуміти і вимовляти звуки української мови, удосконалювати дикцію, усвідомлювати важливість інтонації та наголосу для виразності мовлення. Розвинути навички фонетичного аналізу, які стануть у нагоді під час читання, мовлення та написання текстів.
- ❖ **Розвиток мовного чуття та культури мовлення:** стимулювати зацікавленість у звучанні рідної мови, розвивати мовленнєву інтуїцію, яка допомагає орієнтуватися в нюансах звучання, вимови та мелодики української мови, сприяти формуванню культури мовлення та загальної грамотності.
- ❖ **Формування вміння аналізувати фонетичний склад слів:** навчити здобувачів освіти розпізнавати та аналізувати складові звукового оформлення слів, звертати увагу на орфоепічні правила, які допоможуть уникнути типових помилок в усному мовленні.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	
	<i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i>	
	<i>Запитання для самоконтролю</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Що вивчає фонетика? 2. Які звуки мови називаються голосними? 3. Які голосні вимовляються з активною участю губ? 4. Чим сонорні приголосні відрізняються від шумних? 5. Коли дж, дз позначають два звуки і коли один? 		
	<i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i>	
<p><i>Цей тест допоможе закріпити знання з фонетики, зокрема навички розрізнення голосних і приголосних звуків, їх класифікації та практичного аналізу звукового складу слів.</i></p>		

Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал

Очікуваний результат: вивчення теми «Фонетика» сприятиме глибшому розумінню здобувачами освіти особливостей звучання української мови, що є важливою основою для вдосконалення мовленнєвих навичок, розвитку мовного чуття та формування мовної компетентності.

Тема 2. Основні випадки чергування у - в, і - й

Мета:

- ❖ **Розкрити** здобувачам освіти особливості чергування звуків у — в, і — й для забезпечення милозвучності української мови. Ознайомити їх із правилами вживання цих звуків у різних лексичних та граматичних контекстах.
- ❖ **Сформувати розуміння**, як чергування звуків у — в, і — й сприяє плавності та ритмічності мовлення, а також усуває можливі повтори звуків і забезпечує природність мови.
- ❖ **Закріпити** на практиці навички правильного використання чергування, шляхом аналізу прикладів і виконання вправ, що демонструють застосування правил милозвучності у конкретних випадках.
- ❖ **Розвинути** відчуття стилістичної грамотності у використанні мовних засобів, щоб здобувачі могли свідомо контролювати милозвучність у власному мовленні та письмових текстах.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	

	<p><i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i></p>	
	<p>Запитання для самоконтролю</p>	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коли відбувається чергування у — в ? Наведіть приклади. 2. Коли відбувається чергування і — й? Наведіть приклади. 3. Назвіть засоби досягнення милозвучності української мови? 4. Яка літера вживається на початку слова перед приголосним? 5. Яку літеру писати, якщо наступні приголосні в, ф або їхні сполуки з іншими звуками (-льв-, -св-, -тв-, -хв-)? 	
	<p><i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i></p>	
	<p><i>Цей тест допоможе закріпити знання з правил милозвучності української мови, зокрема навички правильного чергування звуків у - в та і - й для забезпечення плавності й природності мовлення. Завдання спрямовані на вивчення основних випадків використання цих звуків, розвиток відчуття ритмічності мови та усунення повторів у мовленні.</i></p>	
	<p><i>Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал</i></p>	

Очікуваний результат: здобувачі освіти підвищать свій рівень мовленнєвої та письмової грамотності, зможуть усвідомлено будувати милозвучні речення та виразніше передавати свої думки українською мовою.

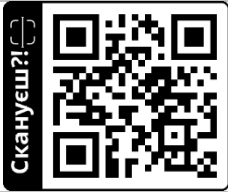

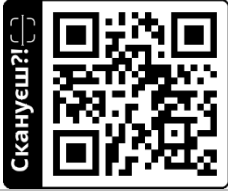

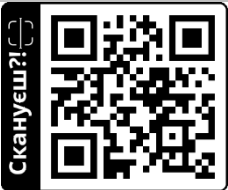

Тема 3. Правопис м'якого знака та апострофа

Мета:

- ❖ **Формувати знання про правила вживання м'якого знака та апострофа:**

- Ознайомити здобувачів освіти з основними випадками та правилами вживання м'якого знака та апострофа у словах української мови.
- Пояснити різницю між функціями м'якого знака та апострофа, зокрема, як кожен з них впливає на вимову та значення слів.
- ❖ **Вивчити правопис слів із апострофом і м'яким знаком:**
  - Проаналізувати типові приклади слів з апострофом і м'яким знаком, зокрема у словах іншомовного походження та словах з префіксами.
  - Відпрацювати правильний правопис та вимову таких слів у практичних завданнях.
- ❖ **Удосконалювати орфографічну та пунктуаційну грамотність:**
  - Закріпити навички правильного написання слів із м'яким знаком і апострофом шляхом виконання орфографічних вправ та диктантів.
  - Розвивати вміння розпізнавати та виправляти типові помилки у правописі слів з апострофом і м'яким знаком.
  - Підвищити загальний рівень мовленнєвої та письмової культури, застосовуючи вивчені правила у власних висловлюваннях та творах.
- ❖ **Розвивати критичне мислення та спостережливість:**
  - Стимулювати спостережливість здобувачів освіти через аналіз прикладів і винятків в правописі.
  - Виховувати уважне ставлення до написання українських слів та орфографічної точності.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	

	<p><i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i></p>	
	<p>Запитання для самоконтролю</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Після яких букв на позначення м'яких приголосних пишеться м'який знак? Навести приклади. 2. У яких значущих частинах слова завжди треба писати м'який знак? 3. Коли м'який знак в українській мові ніколи не пишеться? Навести приклади. 4. У яких позиціях треба писати звукосполучення ЙО, а в яких – ЇО? 5. Сформулювати правила вживання апострофа. Навести приклади. 		
	<p><i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i></p>	
<p><i>Цей тест формує знання про правила вживання м'якого знака та апострофа, удосконалює орфографічні навички, стимулюючи спостережливість і критичне мислення.</i></p>		
	<p><i>Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал</i></p>	

Очікуваний результат: здобувачі освіти повинні вміти впевнено застосовувати знання про правопис м'якого знака та апострофа у реальних життєвих ситуаціях, таких як написання офіційних та неофіційних листів, текстових повідомлень, творчих робіт тощо.

Тема 4. Правопис префіксів та суфіксів

Мета:

- ❖ Розширити знання про частини слова:

- Поглибити розуміння здобувачів освіти про значення префіксів та суфіксів, їхню роль у творенні нових слів, змінах лексичного значення та граматичних функцій.
- Ознайомити здобувачів освіти з різними типами префіксів та суфіксів, особливостями їх використання та функціональним навантаженням у словах.

❖ **Формувати навички аналізу структури слова:**

- Розвивати вміння виділяти префікси та суфікси у словах, пояснювати їх значення та розпізнавати їхні варіанти в різних морфологічних конструкціях.
- Вчити здобувачів освіти аналізувати слова, визначати їхню структуру, розуміти механізми словотворення через додавання префіксів та суфіксів.

❖ **Розвивати навички словотворення:**

- Формувати вміння утворювати нові слова та словоформи за допомогою префіксів та суфіксів, враховуючи норми правопису.
- Практикувати правильне використання префіксів і суфіксів при утворенні похідних слів, особливо звертаючи увагу на складні випадки, коли можлива варіативність написання.

❖ **Закріпити правила правопису:**

- Навчати здобувачів освіти правильно писати префікси та суфікси, враховуючи правила та винятки українського правопису.
- Поглиблювати знання про особливості правопису префіксів (зокрема, "пре-", "при-", "по-", "до-") та суфіксів у різних типах слів, звертаючи увагу на найпоширеніші помилки та способи їх уникнення.

❖ **Розвивати мовленнєву компетенцію:**

- Сприяти формуванню граматично правильного, багатого та точного мовлення здобувачів освіти, яке відповідає нормам сучасної української мови.
- Допомогти розвинути навички самостійного словотворення та коректного вживання утворених слів у мовленні.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	

	<p><i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i></p>	
	<p><i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i></p>	
	<p>Запитання для самоконтролю</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Перед якими приголосними вживається префікс с- ? 2. В яких випадках вживаються префікси пре-, при-, прі- ? 3. Назвіть правила написання суфіксів в українській мові. 4. Які суфікси вживаються для вираження найвищої міри ознаки? 5. Які суфікси вживаються у словах середнього роду? 		
	<p><i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i></p>	
<p><i>Цей тест включає завдання різного рівня складності та охоплює основні аспекти правопису префіксів і суфіксів, зокрема їхню роль у словотворенні та граматичних конструкціях.</i></p>		
	<p><i>Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал</i></p>	

Очікуваний результат: поглиблене вивчення префіксів і суфіксів сприятиме розвитку лінгвістичної компетентності, підвищенню грамотності та розширенню словникового запасу здобувачів освіти.

Тема 5. Вживання великої літери

Мета:

- ❖ **Повторити та закріпити правила вживання великої літери** – допомогти здобувачам освіти систематизувати та відновити знання про вживання великої літери, розглянути основні випадки, коли велика літера є необхідною, як-от: початок речення, написання власних назв, звертань, географічних назв, свят та історичних подій тощо.
- ❖ **Формувати правописні вміння** – надавати здобувачам освіти можливість практикувати вживання великої літери, щоб розвивати навичку правильного та автоматичного використання правил правопису в повсякденному житті, як під час навчання, так і в позаурочній діяльності.
- ❖ **Удосконалювати вміння вживати велику літеру в писемному мовленні** – через практичні завдання сприяти тому, щоб здобувачі освіти правильно і вчасно застосовували велику літеру у своїх текстах, досягали чіткості та логічності в оформленні письмових робіт. Це допоможе їм розвинути навички грамотного письмового спілкування та дозволить уникати поширених помилок.
- ❖ **Розвивати мовленнєві компетентності** – формувати відчуття відповідальності за точність і коректність власного письмового мовлення, розвивати увагу до деталей, підвищувати рівень культури писемного спілкування.
- ❖ **Збагатити загальну мовну культуру** – формувати повагу до мови як до засобу спілкування та вираження особистості, розуміння важливості правопису для якісного вираження думок.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	

	<p><i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i></p>	
	<p>Запитання для самоконтролю</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Як пишуться назви посад, звань, учених ступенів, титулів, рангів, чинів? 2. Окресліть правописні норми, за якими пишуться назви документів, пам'яток історії та культури, творів літератури та мистецтва. 3. Як пишуться назви орденів, медалей, відзнак, премій, товарних знаків, марок виробів? 4. Розкажіть про вживання великої літери в абрєвіатурах. Наведіть приклади. 5. Наведіть приклади власних назв, написання яких викликає труднощі. 		
	<p><i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i></p>	
<p><i>Ці завдання допоможуть засвоїти правила вживання великої літери в різних контекстах і ситуаціях, розвинути навички правопису та підвищити загальну мовну культуру.</i></p>		
	<p><i>Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал</i></p>	

Очікуваний результат: здобувачі освіти повинні вміти впевнено застосовувати правила вживання великої літери, демонструвати чіткість і правильність у написанні слів із великою літерою, що сприятиме їхній грамотності та впевненості у письмовій комунікації.

Тема 6. Спрощення в групах приголосних

Мета:

- ❖ **Ознайомитися з мовним явищем спрощення приголосних:** зрозуміти, в яких випадках у словах відбувається спрощення приголосних звуків, як воно впливає на структуру слова та

його вимову. Розглянути приклади з реального мовлення, в яких спрощення є характерною ознакою.

- ❖ **Засвоїти правила написання слів зі спрощенням приголосних:** навчитися розрізняти слова, де відбувається спрощення, та запам'ятати конкретні правила написання таких слів. Це допоможе уникати орфографічних помилок і сприятиме правильному написанню та вимові українських слів.
- ❖ **Розвивати навички аналізу мовних явищ:** навчитися виявляти спрощення у групах приголосних, розуміти причини його виникнення та застосовувати знання на практиці, що сприяє кращому розумінню структури української мови та її фонетичних особливостей.
- ❖ **Покращити орфографічну грамотність:** здобувачі освіти повинні навчитися використовувати здобуті знання для написання слів з урахуванням спрощення приголосних. Це дозволить їм впевненіше складати письмові тексти, правильно застосовуючи норми правопису.
- ❖ **Розвинути мовленнєву культуру:** правильне написання та вимова слів зі спрощенням сприятимуть підвищенню загальної мовленнєвої культури, а також усвідомленому і грамотному використанню української мови у повсякденному спілкуванні.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	
	<i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i>	
	Запитання для самоконтролю	

1. Що означає поняття «спрощення»?
2. Для чого потрібне спрощення в мові?
3. У яких словах спрощення не передається на письмі, але відбувається у вимові?
4. Вкажіть випадки, де спрощення не відбувається?
5. Складіть власні речення з 5 словами, у яких відбувається спрощення. Підкресліть групи приголосних, де відбулося спрощення.

*Завантажте та пройдіть
друкований тест*

Цей тест допоможе закріпити знання з спрощення в групах приголосних, зокрема навички правильного вживання та вимови слів з групами приголосних, їх спрощення та практичного застосування у мовленні.

*Пройдіть онлайн-тест, який
підсумовує матеріал*

Очікуваний результат: здобувачі освіти повинні вміти впевнено застосовувати правила спрощення в групах приголосних, демонструючи правильність у написанні слів, де відбувається спрощення. Вони зможуть легко розпізнавати такі слова, правильно їх писати та вимовляти, що сприятиме підвищенню їхньої орфографічної грамотності та мовленнєвої культури.

Тема 7. Лексикологія

Мета:

- ❖ **Узагальнити та систематизувати знання з лексикології:** допомогти здобувачам освіти зрозуміти основні принципи, за якими слова організовуються в мовній системі. Вони вивчать, як слова утворюються, як змінюються їхні значення з часом, а також як визначати місце слів у лексичному складі української мови.
- ❖ **Розвинути вміння розрізняти групи слів за значенням, походженням і використанням:** сформувати вміння розпізнавати різні типи лексичних одиниць, такі як омоніми, синоніми, антоніми та стилістичні групи слів. Це дозволить здобувачам освіти чітко розуміти відмінності

між ними і вміло використовувати слова у власному мовленні, зокрема в письмових та усних комунікаціях.

- ❖ **Удосконалити навички практичного аналізу лексики:** навчити здобувачів освіти аналізувати слова з різних перспектив — етимологічної, стилістичної та контекстуальної. Це сприятиме глибшому розумінню мови, допоможе розвинути критичне мислення, а також поглибити мовну культуру.
- ❖ **Формувати мовленнєву компетентність:** підтримувати здатність здобувачів освіти точно й доречно висловлювати свої думки, обираючи відповідні лексичні засоби для досягнення поставлених комунікативних цілей, зважаючи на різні мовні ситуації.
- ❖ **Підвищити усвідомлення значення рідної мови:** допомогти здобувачам освіти зрозуміти цінність української мови та її лексичного багатства, що сприятиме формуванню національної ідентичності й розвитку патріотизму.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	
	<i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i>	
	Запитання для самоконтролю	

1. Що таке лексичне значення слова?
2. Що вивчає лексикологія?
3. Яке значення слова називається прямим та переносним?
4. На які групи слова поділяються за значенням?
5. Які бувають слова за вживанням?

*Завантажте та пройдіть
друкований тест*

Цей тест допоможе закріпити знання з лексикології, зокрема навички розуміння та вживання слів, їх значень, походження та практичного застосування у мовленні.

*Пройдіть онлайн-тест, який
підсумовує матеріал*

Очікуваний результат: здобувачі освіти повинні вміти впевнено розрізняти групи слів за значенням, походженням та стилістичним використанням, аналізувати лексичні одиниці з урахуванням контексту та функцій, які вони виконують у мові. Це сприятиме підвищенню їхньої мовленнєвої компетентності, дозволить вдосконалити точність, виразність у письмовій та усній комунікації, а також поглибить їх розуміння багатства української мови.

Тема 8. Лексичні помилки

Мета:

- ❖ **Ознайомити здобувачів освіти з поняттям лексичної помилки:** пояснити, що таке лексичні помилки, їх види та причини виникнення. Здобувачі освіти дізнаються, як неправильний вибір слів може впливати на точність, ясність та логічність висловлювання.
- ❖ **Навчити розпізнавати лексичні помилки:** розвинути здатність здобувачів відрізняти правильне вживання слів від помилкового. Показати на практиці, як вживання слова не за його значенням або у невласивому контексті може спотворити сенс висловлювання або зробити його менш зрозумілим для інших.
- ❖ **Формувати вміння виправляти лексичні помилки:** здобувачі освіти навчаться виправляти помилкове вживання слів, підбираючи точніші або доцільніші варіанти, які відповідають контексту та стилю мовлення.
- ❖ **Удосконалювати навички використання лексичних засобів у мовленні:** розширити словниковий запас здобувачів, щоб вони могли

виражати свої думки різноманітніше та точніше, обираючи найбільш відповідні лексичні одиниці.

- ❖ **Розвивати мовленнєву культуру і мовну грамотність:** навчити здобувачів освіти правильно використовувати слова, що допоможе їм досягати більшої виразності та ефективності у спілкуванні. Це сприятиме підвищенню загальної грамотності та мовної культури, а також формуватиме відповідальне ставлення до якості власного мовлення.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	
	<i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i>	
	Запитання для самоконтролю	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення лексичної помилки. 2. Вкажіть перелік типових лексичних помилок. 3. Що таке тавтологія? 4. Що означає поняття «мовна недостатність»? 5. Які причини та наслідки вживання русизмів в українській мові? 		
	<i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i>	

Цей тест допоможе закріпити знання з лексичних помилок, зокрема навички виявлення та виправлення помилок у вживанні слів, їх значень та правильного застосування у мовленні.

Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал

Очікуваний результат: Здобувачі освіти повинні вміти впевнено розпізнавати та виправляти лексичні помилки, відрізнити правильне вживання слова від помилкового залежно від контексту. Вони зможуть використовувати точні і доцільні слова, що підвищить чіткість, виразність і логічність їхнього мовлення. Ці навички сприятимуть їхній мовній грамотності, розвиненій мовленнєвій культурі та впевненості у комунікації, як усній, так і письмовій.

Тема 9. Фразеологізми

Мета:

- ❖ **Формувати розуміння значення фразеологізмів:** пояснити здобувачам освіти, що таке фразеологізми, їхню природу та роль у мові, як вони додають виразності та емоційності висловлюванням, а також розглянути особливості їхнього лексичного значення. Допомогти здобувачам усвідомити, як фразеологізми виникають та закріплюються у мові.
- ❖ **Розвивати вміння тлумачити фразеологізми:** удосконалювати здатність здобувачів освіти правильно тлумачити та пояснювати значення фразеологізмів, навіть якщо їхній зміст є символічним чи має прихований підтекст. Звернути увагу на відмінність прямого і переносного значень слів, що допоможе їм у розумінні фразеологічних зворотів.
- ❖ **Навчити доречному використанню фразеологізмів:** стимулювати здобувачів освіти використовувати фразеологізми в усному і писемному мовленні відповідно до ситуації, стилю і контексту, щоб додавати мові колориту, точності та емоційності. Пояснити важливість правильного і доречного вживання фразеологізмів для уникнення двозначностей або непорозумінь.
- ❖ **Збагачувати фразеологічний запас:** поповнювати лексичний запас здобувачів освіти новими фразеологічними зворотами, зокрема, менш поширеними або маловідомими виразами. Поглибити їхнє знання про українські фразеологізми, а також про фразеологічні одиниці інших культур, щоб вони могли розуміти та використовувати їх у власному мовленні.

- ❖ **Розвивати мовленнєву компетентність і культурну обізнаність:** допомогти здобувачам навчитися інтуїтивно відчувати красу та багатство української мови через фразеологізми, а також розуміти їхній культурний контекст і зв'язок з історією, звичаями та цінностями українського народу.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності		
	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	
	<i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i>	
	Запитання для самоконтролю	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Що вивчає фразеологія? 2. Яке визначення має поняття «фразеологізм»? 3. Назвіть основні джерела походження фразеологізмів. 4. Яким членом речення виступають фразеологізми? 5. Що є близьким до фразеологізмів? 		
	<i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i>	
<p><i>Цей тест допоможе закріпити знання з фразеологізмів, зокрема навички розуміння та вживання стійких словосполучень, їх значень, а також практичного застосування у мовленні.</i></p>		

	<p><i>Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал</i></p>	
---	--	---

Очікуваний результат: здобувачі освіти навчаться впевнено пояснювати лексичне значення фразеологізмів та використовувати їх у мовленні відповідно до контексту. Вони збагатять свій словниковий запас, що сприятиме розвитку мовленнєвої компетентності, підвищенню виразності та емоційності у спілкуванні. Здобувачі освіти повинні доречно застосовувати фразеологізми у письмовій та усній комунікації, виглядаючи більш упевнено й грамотно, а також краще розумітимуть колорит і багатство української мови.

Тема 10. Будова слова. Словотвір

Мета:

- ❖ **Зміцнення основних знань:** забезпечити міцне розуміння будови слова, таких його частин як корінь, префікс, суфікс і закінчення. Здобувачі мають навчитися впевнено виділяти ці елементи в різних словах, аналізувати їхню функцію та змістове значення.
- ❖ **Формування мовленнєвих навичок:** підвищити мовленнєву культуру, збагачуючи активний словниковий запас здобувачів освіти завдяки вивченню словотвірних елементів, що сприятиме кращому розумінню значення нових слів і правильному вживанню їх у мовленні.
- ❖ **Розвиток аналітичного та логічного мислення:** навчити здобувачів освіти розуміти зв'язок між словами в українській мові, знаходити спільнокореневі слова, аналізувати структуру і значення слів у текстах, що розвиває здатність до логічного мислення і дає змогу розглядати мову як систему.
- ❖ **Стимулювання творчого мислення:** розвивати уяву та творчі здібності, заохочуючи здобувачів освіти створювати нові слова з наявних коренів і словотворчих елементів, формуючи вміння експериментувати з мовою та креативно підходити до навчального матеріалу.
- ❖ **Підвищення пізнавальної активності:** заохочувати здобувачів активно вивчати і досліджувати українську мову, розвиваючи цікавість до словотворчих закономірностей, що сприяє розвитку їхньої загальної ерудиції та любові до мови.
- ❖ **Вміння систематизувати та узагальнювати:** навчити здобувачів освіти ефективно структурувати інформацію про будову та походження слів, узагальнювати вивчений матеріал, що є ключовою навичкою для роботи з великими обсягами знань і розвитку академічних умінь.

Опрацюйте матеріал у визначеній послідовності

	Методичні рекомендації	Завантаження інформації за QR-кодом
	<i>Завантажте лекцію та опрацюйте матеріал</i>	
	<i>Перегляньте презентацію з теми та закріпіть важливі моменти</i>	
	<i>Перегляньте відеолекцію: ознайомтесь з темою у більш інтерактивному форматі</i>	
	Запитання для самоконтролю	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що вивчає словотвір? 2. Які ви знаєте способи словотвору? 3. Що таке префікс? 4. Що таке суфікс? 5. Наведіть приклади слів, утворених різними способами.	
	<i>Завантажте та пройдіть друкований тест</i>	
	<i>Цей тест допоможе закріпити знання з будови слова та словотвору, зокрема навички розпізнавання коренів, префіксів, суфіксів та інших морфем, а також правил утворення нових слів.</i>	
	<i>Пройдіть онлайн-тест, який підсумовує матеріал</i>	

Очікуваний результат: здобувачі освіти повинні вміти впевнено аналізувати слова за будовою, виділяти основні словотворчі елементи (корінь, префікс, суфікс, закінчення) та правильно їх ідентифікувати. Здобувачі освіти мають демонструвати навички визначення спільнокоренових слів, знати основні принципи утворення нових слів та їхні функції. Це сприятиме розвитку мовленнєвої культури, розширенню словникового запасу, формуванню впевненості у використанні української мови в різних комунікативних ситуаціях.

Розділ 3. Комунікація. Мистецтво мови для сучасних студентів

Сучасна комунікація — це більше, ніж просто обмін інформацією; це вміння доносити свої думки, висловлювати емоції, підтримувати інших та створювати власний образ. У сьогоднішньому глобалізованому світі мова стає одним із найважливіших інструментів для побудови взаєморозуміння та реалізації особистих і професійних цілей.

Цей розділ спрямований на формування навичок, які дозволять вам почуватися впевнено в спілкуванні як у реальному житті, так і в цифровому середовищі. Кожен із підрозділів відповідає за розвиток окремого аспекту комунікації:

- **Мова і самопрезентація** допоможе зрозуміти, як за допомогою слів ви можете створити позитивне враження про себе і заявити про власні компетенції.
- **Емоційний інтелект і мова** розкриє секрети того, як не лише висловлювати свої емоції, але й виявляти емпатію, підтримку та розуміння до інших.
- **Цифрова етика й мовлення в інтернеті** навчить вас правильно поводитися в онлайн-просторі, відповідально і безпечно комунікувати у цифровому світі.
- **Практикум розмовної мови** — підрозділ, який пропонує інтерактивні вправи для вдосконалення розмовних навичок і допомагає вільно висловлюватися в різних життєвих ситуаціях.

3.1. Мова і самопрезентація

Самопрезентація — це спосіб представлення себе, своїх досягнень, цінностей і навичок, що допомагає створити позитивне враження в соціальних і професійних ситуаціях. Уміння правильно подати себе за допомогою мови, як вербальної, так і невербальної, є важливим елементом успішної комунікації, особливо для студентів, які прагнуть впевнено почуватися на співбесідах, презентаціях і в різних соціальних ситуаціях.

➤ Основи самопрезентації

 Розуміння своєї цінності: самопрезентація починається з усвідомлення власних сильних сторін, досягнень та інтересів. Запитайте себе: що ви хочете, щоб інші запам'ятали про вас? Це допоможе сформулювати чітке й переконливе повідомлення.

 Адаптація до аудиторії: для успішної самопрезентації важливо враховувати, хто є вашими слухачами. Інформація, стиль мовлення і навіть жести можуть змінюватися залежно від того, чи говорите ви з однолітками, викладачами чи потенційними роботодавцями.

➤ Вербальні інструменти самопрезентації

 Ясність та конкретність: використовуйте чіткі, зрозумілі слова, уникаючи надмірної складності. Будьте конкретними у своїх висловлюваннях. Наприклад, замість загальних фраз на зразок «Я захоплююся наукою», краще сказати: «Я вивчаю нейробіологію, і мене цікавить, як наш мозок адаптується до змін».

 Структурування повідомлення: чітко визначте, що ви хочете донести. Почніть із короткого вступу про себе, потім переходьте до основних досягнень і завершуйте планами чи цілями на майбутнє. Така структура допоможе слухачам легше запам'ятати вашу презентацію.

 Зворотний зв'язок і запитання: заохочуйте слухачів до питань. Це допоможе підтримати діалог, дозволяючи краще зрозуміти ваші інтереси та особистість.

➤ **Невербальні інструменти самопрезентації**

 Мова тіла: ваші жести, постава, міміка та контакт очей мають бути впевненими та відкритими. Уникайте схрещування рук, підтримуйте контакт очей і використовуйте відповідні жести, щоб підсилити ваші слова.

 Інтонія і темп мовлення: емоційно забарвлений голос і помірний темп мовлення допомагають привернути увагу. Монотонність або надто швидке мовлення можуть створити враження нервозності або незацікавленості.

 Особистий стиль: ваша зовнішність також є частиною самопрезентації. Підберіть стиль, що підкреслює вашу індивідуальність і відповідає ситуації — це покаже вашу уважність до деталей та готовність до спілкування.

➤ **Техніки самопрезентації для студентів**

 "Elevator pitch": підготуйте 30–60 секундний опис, у якому коротко представите себе, свої цілі та досягнення. Це ідеально підходить для швидкого знайомства або коротких презентацій.

 Історії про себе: розповідайте цікаві історії з власного досвіду, щоб краще передати свої цінності чи особисті риси. Наприклад, замість того, щоб просто сказати «Я наполегливий», можна розповісти історію про те, як ви подолали складну ситуацію.

 Вміння відповісти на критику: умійте сприймати зауваження як можливість до зростання. Якщо ви отримуєте конструктивну критику, подякуйте й покажіть готовність працювати над собою.

➤ **Помилки в самопрезентації та як їх уникнути**

 Надмірне вихваляння: підкреслюючи свої досягнення, важливо залишатися скромним. Акцентуйте увагу на своїх сильних сторонах без зайвого перебільшення.

 Перевантаження деталями: зайва деталізація може збити слухача з пантелику. Вибирайте тільки ті факти, які мають відношення до ситуації або аудиторії.

 Відсутність зворотного зв'язку: самопрезентація не повинна бути монологом. Намагайтеся залучати аудиторію до діалогу, показуючи свою відкритість до спілкування.

➤ **Практичні вправи для розвитку самопрезентації**

 Зробіть відеозапис своєї презентації: запишіть себе на відео, а потім перегляньте, звертаючи увагу на мову тіла, інтонацію та структуру повідомлення. Так ви зможете виправити недоліки.

 Репетиція з другом або перед дзеркалом: це допоможе подолати нервозність і скоригувати те, як ви звучите з боку.

 Запишіть і проаналізуйте свій "elevator pitch": спробуйте записати коротку презентацію про себе та перегляньте її, виправляючи помилки й доопрацьовуючи найважливіші акценти.

Самопрезентація є важливим елементом сучасного життя, що допомагає формувати професійні та соціальні зв'язки, досягати успіхів у навчанні та роботі. Розвиток мовленнєвих навичок, уміння чітко формулювати свої думки та звертати увагу на невербальні сигнали сприяє створенню позитивного враження, залучає до діалогу й допомагає досягати поставлених цілей.

3.2. Емоційний інтелект і мова

Емоційний інтелект — це здатність розпізнавати й розуміти свої емоції та емоції інших, а також управляти ними. Уміння висловлювати емоції та розуміти почуття співрозмовника — важлива навичка для ефективного спілкування. Цей підрозділ навчить вас вербально й невербально висловлювати емоції, виявляти емпатію, переконувати та підтримувати інших під час розмови.

➤ **Основи емоційного інтелекту**

 Самоусвідомлення: уміння розпізнавати й розуміти власні емоції. Це перший крок до успішного вираження своїх почуттів і встановлення взаєморозуміння.

 Саморегуляція: здатність контролювати свої емоції, щоб уникати конфліктів і підтримувати позитивний настрій у розмові.

 Емпатія: уміння розуміти та відчувати емоції іншої людини, що є основою для ефективної підтримки й переконання.

➤ **Вербальне вираження емоцій**

 Говоріть про свої почуття: використовуйте такі фрази, як «Мені здається...», «Я відчуваю...», «Це мене хвилює...», щоб чітко дати зрозуміти співрозмовнику, як ви сприймаєте ситуацію.

 Виявляйте емпатію: скажіть, наприклад, «Розумію, що тобі важко» або «Знаю, як це важливо для тебе». Це показує, що ви чуєте і співпереживаєте, а також створює атмосферу довіри.

 Будьте щирими: завжди говоріть від щирого серця. Непідробна емоція відчувається навіть у віддаленому спілкуванні.

➤ **Невербальне вираження емоцій**

 Міміка та погляд: виражайте свої емоції за допомогою обличчя. Погляд може показувати зацікавленість або підтримку, а також посилює значення слів. Наприклад, відкритий, доброзичливий погляд допомагає створити відчуття довіри.

 Тон голосу: інтонація й тембр вашого голосу можуть передати радість, співчуття чи занепокоєння. Навіть слова підтримки можуть звучати різко, якщо тон буде надто жорстким.

 Жести: природні жести руками, як-от відкриті долоні, показують відкритість і щирість. Акуратний дотик до плеча, якщо це доречно, може підтримати співрозмовника.

➤ **Виявлення емпатії**

Емпатія дозволяє будувати довіру й розуміння у взаєминах. Щоб розвинути емпатію:

 Активно слухайте: уникайте переривань, намагайтеся зрозуміти, що стоїть за словами.

 Проявляйте інтерес: перепитуйте, щоб уточнити й продемонструвати, що ви дійсно хочете зрозуміти думки та почуття співрозмовника.

 Уникайте суджень: не оцінюйте співрозмовника і не намагайтеся виправити його відчуття. Емпатія — це прийняття чужих почуттів, навіть якщо ви самі відчуваєте інакше.

➤ **Переконання та підтримка**

 Переконливе мовлення: аргументуйте свої думки чітко й лаконічно. Використовуйте фрази на кшталт «Це важливо, оскільки...» або «Я вірю в це, тому що...».

 Надихаючі слова: обирайте позитивні вислови та фрази, які вселяють оптимізм і віру. Наприклад, «Я вірю в твої здібності» або «Ти зробив велику роботу, продовжуй так далі!».

 Підтримка через присутність: інколи достатньо просто бути поруч. Зробіть паузу, якщо співрозмовник емоційно виснажений, і дайте йому час зібратися з думками.

➤ Практичні вправи для розвитку емоційного інтелекту

 Практика "День емоційної обізнаності": протягом дня звертайте увагу на свої емоції, аналізуйте, що саме їх викликало, і як вони впливають на ваші дії.

 Активне слухання: під час розмови намагайтеся утримуватися від думок про те, що скажете далі, і концентруйтеся на співрозмовнику. Запитуйте й уточнюйте, щоб краще зрозуміти його позицію.

 Візуалізація настрою: спробуйте візуалізувати свої емоції у вигляді кольорів чи образів, щоб краще зрозуміти їхню природу. Це допоможе легше передавати свої почуття словами.

Емоційний інтелект допомагає глибше зрозуміти себе й оточуючих, покращує комунікативні навички та забезпечує більш якісне спілкування. Уміння вербально й невербально виражати емоції, виявляти емпатію та підтримку не лише зміцнює довіру, а й відкриває можливості для глибших та більш змістовних стосунків, будь то в професійному чи особистому спілкуванні.

3.3. Цифрова етика й мовлення в інтернеті

У сучасному світі, де цифрова комунікація стала невіддільною частиною нашого життя, важливо навчитися висловлювати свої думки грамотно, коректно та етично. Інтернет-простір розширює можливості спілкування, але вимагає дотримання особливих правил комунікації. Цей підрозділ допоможе здобувачам освіти зрозуміти основи цифрової етики, навчитися підтримувати ввічливий і конструктивний тон у соцмережах, месенджерах, електронних листах, а також уникати непорозумінь та конфліктів.

➤ Основні принципи цифрової етики

 Повага до співрозмовника: пам'ятайте, що за екраном — реальна людина. Дотримання тактовності, ввічливого тону та конструктивної критики допомагає уникати конфліктів і сприяє доброзичливій атмосфері в мережі.

 Приватність і конфіденційність: не розголошуйте особисті дані інших людей і не публікуйте інформацію без їх дозволу. Це стосується як фото чи відео, так і приватних повідомлень.

 Принцип "золотої середини": не перетворюйте публічне обговорення на місце для з'ясування особистих конфліктів чи образ. Для вирішення складних питань краще вибрати особисту комунікацію.

 Дотримання авторських прав: використовуючи чужий контент — фото, відео, тексти — вказуйте авторство чи джерело, якщо це можливо.

➤ Тон і манера спілкування в різних формах онлайн-комунікації

 Електронна пошта: тут діють більш формальні правила. Починайте з привітання, будьте лаконічними і чіткими, а наприкінці вживайте ввічливі завершальні фрази, наприклад: «З повагою» або «Щиро ваш».

 Соціальні мережі: дотримуйтеся правил платформи та поважайте інтереси інших. Використовуйте ввічливі звертання, уникайте надмірного сленгу, особливо у формальних обговореннях.

 Месенджери: для особистих повідомлень використовуйте неформальний стиль, але зберігайте ввічливість. Уникайте надмірної кількості емодзі у формальних бесідах.

➤ **Ненасильницьке спілкування та конструктивна критика**

Навчання ненасильницькому спілкуванню допомагає запобігти непорозумінням і підтримує дружню атмосферу. Під час обговорень або суперечок уникайте звинувачень і висловлювань, які можуть принизити співрозмовника.

Ключові принципи ненасильницького спілкування:

 Говоріть про свої почуття: «Мені здається, що...», «Я відчуваю, що...».

 Висловлюйте факти, а не припущення: «Відповідно до...», «Мені повідомили, що...».

 Уникайте оцінкових суджень: «Мені здається, це було трохи необачно» замість «Ти повівся грубо».

➤ **Поширені помилки в цифровому спілкуванні**

 Капслок: текст, написаний великими літерами, сприймається як крик або злість. Використовуйте капслок лише для наголошення окремих слів.

 Надмірна кількість емодзі: в офіційному листуванні не слід використовувати емодзі, а у неформальному спілкуванні обмежуйте їх до помірної кількості.

 Багатозначні скорочення: такі скорочення, як «лс», «кн» (користувачі знають, але не всі їх розуміють), краще залишити для вузького кола друзів.

➤ **Безпека в цифровому середовищі**

 Захист особистих даних: публікуючи інформацію про себе або своє місцезнаходження, пам'ятайте, що це може становити потенційну небезпеку.

 Розпізнавання фейків і маніпуляцій: не поспішайте поширювати новини, дописи, інформацію з ненадійних джерел.

➤ **Практичні поради для ефективної цифрової комунікації**

 Дотримуйтесь чіткості й лаконічності: особливо в листуванні електронною поштою. Формулюйте думки чітко, уникайте зайвих елементів.

 Перевіряйте правопис і структуру повідомлень: орфографічні й граматичні помилки можуть знизити рівень сприйняття вашої професійності.

 Уважність до співрозмовника: підтримуйте зоровий контакт під час відеодзвінків, не відволікайтеся на сторонні справи.

Дотримання цифрової етики допомагає створити здорову культуру спілкування, будує довіру між людьми та сприяє продуктивній і конструктивній взаємодії. Ваша мова у цифровому просторі може стати потужним інструментом досягнення мети та позитивного іміджу.

3.4. Практикум розмовної мови

Розмовна мова — важливий інструмент для створення й підтримання контактів, самовираження та формування власної професійної ідентичності. Володіння навичками розмовної мови допомагає здобувачам освіти впевнено й грамотно висловлюватися в різних ситуаціях: на заняттях, під час обговорень, у командній роботі та неформальному спілкуванні. Цей практикум допоможе розвинути вміння спілкуватися природно, ефективно й цікаво.

➤ Основні навички розмовної мови

 Артикуляція та дикція: чітка вимова допомагає доносити думки зрозуміло та впевнено. Практикуйте вимову, промовляючи складні звуки або фрази. Під час розмов слідкуйте за темпом: не поспішайте, аби уникати ковтання звуків.

 Різноманітність лексики: у розмовній мові важливо уникати зайвого повторення слів. Розширюйте словниковий запас, додаючи синоніми до звичних слів та опановуючи фразеологізми. Наприклад, замість «цікаво» можна сказати «захопливо», «пізнавально», «вражаюче».

 Активне слухання: уважно слухайте інших і демонструйте зацікавленість. Практикуйте вміння слухати, киваючи головою, ставлячи уточнювальні питання та виражаючи зацікавлення темою.

 Інтонація та емоційне забарвлення: використовуйте інтонацію, щоб підкреслити важливі моменти у своїй мові. Це робить мовлення живим і природнім. Наприклад, підвищення тону наприкінці речення підкреслює цікавість або інтригу.

➤ Вправи для розвитку розмовних навичок

 Вправи на повторення: оберіть короткий текст і спробуйте переповісти його своїми словами. Це допоможе розвинути навички переказу й структурування інформації, що корисно під час дискусій або обговорень.

 Рольові ігри: оберіть реальні життєві ситуації (співбесіда, презентація, обговорення проєкту) та програйте їх у парах або групах. Це допомагає готуватися до подібних ситуацій у житті, формує вміння вести діалог, ставити питання й відповідати на них.

 Гра в "переконання": кожен здобувач освіти отримує завдання переконати співрозмовника в певній ідеї. Наприклад, пояснити, чому важливо вивчати іноземні мови або чому читання книг збагачує кругозір. Важливо аргументувати свою думку та знаходити переконливі докази.

 Імпровізація: виберіть тему та обговоріть її 1–2 хвилини без підготовки. Це допомагає розвинути вміння швидко знаходити слова й логічно будувати висловлювання.

➤ **Техніки розвитку впевненості в розмові**

 Практика дзеркального спілкування: говоріть перед дзеркалом, щоб спостерігати свою мову тіла й міміку. Це допоможе відкоригувати невербальну комунікацію й підвищити впевненість.

 Робота з аудіо- та відеозаписами: записуйте себе під час мовлення та прослуховуйте, щоб зрозуміти, як ви звучите. Це допоможе поліпшити дикцію, темп і ритм мови.

 Ігнорування страху помилки: дозвольте собі помилятися. Пам'ятайте, що помилки — це природний процес навчання. Не бійтеся експериментувати, випробовувати нові теми й формати спілкування.

➤ **Розмовні теми для розвитку мови**

 Поточні події та новини: обговорення актуальних подій допомагає не тільки розвивати мовлення, а й формує обізнаність. Обирайте цікаві новини або статті й діліться своєю думкою.

 Хобі та інтереси: обговорення захоплень розкриває особистість і сприяє встановленню дружніх контактів. Це хороша можливість для обміну досвідом і вдосконалення мовних навичок.

 Плани на майбутнє та мрії: ділитися планами на майбутнє — ефективний спосіб попрактикуватися в описах, використовувати умовні конструкції та розвивати мовлення в рамках наративу.

➤ **Поради для успішного розмовного спілкування**

 Будьте уважними до співрозмовника: підтримуйте зоровий контакт, реагуйте на мову тіла та жестів, демонструйте активне слухання.

 Готуйтеся до уточнюючих запитань: не обмежуйтеся лише своєю позицією, дізнайтеся, що думає інша людина. Це розширить тему й додасть динаміки спілкуванню.

 Підтримуйте позитивну атмосферу: намагайтеся використовувати позитивні фрази й уникати різкої критики або негативних коментарів, що може погіршити розмову.

Розвиток навичок розмовного мовлення є ключовим компонентом успішного навчання та майбутньої кар'єри. Здобувачі освіти, які володіють навичками вільного спілкування, демонструють кращу адаптацію в соціальних і професійних сферах, краще працюють у командах і легше налагоджують контакти. Використовуйте цей практикум для постійного вдосконалення власних навичок спілкування й розширення можливостей у навчанні та майбутньому професійному житті.

Розділ 4. Культура мовлення. Поради з етикету, вимови та інтонації

Культура мовлення — це не лише про правильну вимову чи грамотність; це мистецтво створювати атмосферу довіри, взаєморозуміння і взаємоповаги. Слова здатні надихати, мотивувати, вирішувати конфлікти і навіть змінювати хід подій. У сучасному світі, де спілкування є важливою частиною нашого особистого й професійного життя, вміння говорити зрозуміло, виразно і доречно стає справжньою перевагою.

Цей розділ присвячений розвитку культури мовлення як інструменту ефективної комунікації. Ми зосередимося на виборі правильних слів, інтонації, стилі спілкування, а також на адаптації мовлення до різних ситуацій і аудиторій. Тут ви знайдете практичні рекомендації, які допоможуть вдосконалити ваші мовні навички:

- **Етикет мовлення** навчить справляти позитивне враження завдяки ввічливості, персоналізованому підходу та активному слуханню.
- **Інтонація та вимова** зосередяться на чіткості мовлення, правильному розставленні акцентів і темпі, що сприяє кращому сприйняттю ваших слів.
- **Вибір слів і стилістика** розкриють, як уникати одноманітності, збагачувати мовлення і робити його цікавим та змістовним.
- **Письмова мова** допоможе створювати логічні, грамотно оформлені тексти, які будуть зрозумілими і приємними для читача.
- **Розвиток мовлення** надасть практичні поради та вправи для вдосконалення мовленнєвих умінь.

Цей розділ спрямований на те, щоб ви відчували себе впевнено у будь-якій ситуації: чи то ділові переговори, чи щира розмова з друзями. Опанувавши культуру мовлення, ви зможете створювати міцні стосунки, ефективно доносити свої думки і надихати інших.

4.1. Етикет мовлення: Як справити позитивне враження

 Індивідуальний підхід: завжди звертайтеся до співрозмовника на ім'я, якщо це доречно. Ім'я створює персоналізований контакт і підвищує рівень довіри. У формальних ситуаціях використовуйте ввічливі форми звертання, як-от "пан" або "пані".

 Активне слухання: демонструйте увагу до співрозмовника: слухайте без перебивань, кивайте головою, використовуйте підтверджувальні фрази, наприклад: "Цікаво", "Розумію". Ставте уточнюючі питання або перефразуйте, щоб підтвердити розуміння.

 Компліменти та подяка: щирі компліменти сприяють створенню позитивної атмосфери. Завжди дякуйте за допомогу або інформацію, навіть за дрібниці.

 Уникнення конфліктних тем: уникайте делікатних тем (релігія, політика, особисте життя), якщо не впевнені, що співрозмовник готовий їх обговорювати.

 Невербальна комунікація: посмішка, впевнена постава та відкриті жести створюють сприятливе враження. Уникайте закритих поз і різких рухів, які можуть сигналізувати про неприязнь.

4.2. Інтонація та вимова: Інструменти впливу

 Чітка артикуляція: працюйте над вимовою голосних і приголосних звуків. Артикуляційні вправи допоможуть уникнути "ковтання" слів.

 Логічний наголос: виділяйте ключові слова, щоб підкреслити головну думку свого висловлювання.

 Пауза як інструмент: паузи між реченнями додають вагомості сказаному і допомагають слухачеві осмислити інформацію.

 Різноманітність інтонації: використовуйте різні інтонаційні конструкції, щоб зробити мову більш живою та уникнути монотонності.

4.3. Вибір слів і стилістика

 Лексичне багатство: поповнюйте словниковий запас, читаючи різноманітну літературу. Уникайте частого повторення одних і тих самих слів.

 Стилістична доречність: обирайте слова відповідно до ситуації. Уникайте пафосу в побутовому спілкуванні та недбалості в офіційних ситуаціях.

 Жаргон і сленг: використовуйте їх лише у неформальному спілкуванні. В офіційній мові вони можуть створити негативне враження.

 Синоніміка: синоніми додають гнучкості мові та допомагають уникнути повторів.

4.4. Письмова мова: Грамотність – ознака професіоналізму

 Грамматика і пунктуація: дотримуйтесь правил орфографії та пунктуації, щоб ваші тексти виглядали професійно.

 Структура тексту: використовуйте абзаци, сполучники, маркери для чіткої та логічної побудови тексту.

 Оформлення: уникайте довгих речень, які складно сприймати. Поділяйте думки на коротші.

4.5. Розвиток культури мовлення

 Розширення словникового запасу: читайте книги, слухайте подкасти, переглядайте фільми українською мовою.

 Практика мовлення: беріть участь у дискусіях, спілкуйтеся з людьми. Не бійтеся помилок — вони допомагають навчатися.

 Слухання аудіоконтенту: слухайте аудіокниги й виступи публічних спікерів, щоб перейняти правильні інтонації та збагатити мову.

Пам'ятка: Культура мовлення — це постійний розвиток. Чим більше уваги ви приділяєте правильності вимови, вибору слів і манері спілкування, тим краще зможете презентувати себе та досягати успіху.

Розділ 5. Лексика професіонала. Як говорити мовою своєї галузі

У сучасному світі знання професійної лексики є невід'ємною складовою успішної кар'єри. У цьому розділі ми зосередимося на ключових термінах, які використовуються фахівцями у таких галузях, як агрономія, землеустрій, фінанси, менеджмент, бухгалтерський облік та ландшафтний дизайн.

Опанування цієї лексики дозволить вам ефективно спілкуватися з колегами, проводити переговори, розробляти проекти та складати професійні документи. Розуміння специфічних термінів відкриває нові горизонти для професійного зростання і допомагає краще орієнтуватися в сучасному професійному середовищі.

Агрономія

 Рослинництво: культури, сорти, сівозміна, удобрення, шкідники, хвороби, агрохімія, селекція, захист рослин, врожайність.

 Тваринництво: породи тварин, годівля, доїння, ветеринарія, продуктивність, розведення, вакцинація, утримання, здоров'я тварин.

 Ґрунтознавство: тип ґрунту, родючість, ерозія, меліорація, гумус, кислотність, аерація, осушення, засолення, структурування.

 Агротехніка: обробка ґрунту, посів, догляд за рослинами, збирання врожаю, культивування, мульчування, іригація, механізація, органічне землеробство, агродрони.

Землеустрій

 Земельні ділянки: категорії земель, межі, площа, цільове призначення, сервітут, оренда, приватизація, документація, реєстрація, оцінка.

 Кадастр: кадастровий номер, кадастрова вартість, кадастровий план, реєстрація, оцінка, оновлення даних, зйомка, розмежування, сертифікація.

 Геодезія: зйомка місцевості, нівелювання, картографія, топографія, геодезичні мережі, координати, GPS-навігація, тріангуляція, супутникові дані.

 Землевпорядкування: розподіл земель, проектування, землеустрій, узгодження меж, моніторинг, реструктуризація, аналіз, зонування, планування.

Фінанси

 Інвестиції: акції, облігації, фонди, дивіденди, портфель, ризики, дохідність, венчурний капітал, фінансування, активи.

 Банківська справа: кредит, депозит, процентна ставка, валюта, фінансові операції, платіжні системи, міжнародні транзакції, гарантії, лізинг, іпотека.

 Страхування: поліс, страховий випадок, страховий платіж, франшиза, премія, ризики, відшкодування, андеррайтинг, актуарій, перестраховування.

Менеджмент

 Менеджер: лідер, стратег, управлінець, комунікатор, організатор, наставник, інноватор, переговорник, фасилітатор, аналітик.

 Менеджмент: планування, організація, контроль, мотивація, ресурсний менеджмент, ризик-менеджмент, операційний менеджмент, стратегічне управління, інновації.

 Маркетинг: продукт, ціна, місце, просування, позиціонування, сегментація, таргетинг, SMM, брендінг, інфлюенс-маркетинг.

 Персонал: найм, навчання, оцінка, звільнення, мотивація, адаптація, корпоративна культура, HR-аналітика, компенсації, розподіл обов'язків.

Бухгалтерський облік

 Бухгалтерія: дебет, кредит, баланс, прибуток, збиток, амортизація, інвентаризація, грошовий потік, звітність, податки.

 Документи: рахунок, накладна, платіжка, касова книга, чек, податкова накладна, акт, реєстр, витяг, звіт.

 Фінансова звітність: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, примітки, аудит, контроль, моніторинг.

 Податкова система: податки, збори, податкова декларація, акцизи, ПДФО, ПДВ, місцеві податки, адміністрування, регулювання.

Ландшафтний дизайн

 Елементи ландшафту: рослини, водойми, альпійські гірки, рокарії, газон, партер, огорожі, містки, алеї, патіо.

 Стилі: англійський, японський, регулярний, пейзажний, екологічний, модерн, середземноморський, готичний, мінімалізм.

 Проектування: план, ескіз, візуалізація, 3D-моделювання, зонування, концепція, благоустрій, функціонал, декорування.

 Матеріали: ґрунт, камінь, вода, деревина, скло, пластик, метал, пісок.

Постійно вдосконалюйте свої знання, читаючи спеціалізовану літературу, спілкуючись із фахівцями та беручи участь у професійних заходах. Мова є не лише засобом комунікації, а й потужним інструментом для досягнення мети.

 Мова — ваш ключ до успіху! Розширюйте свої горизонти, використовуючи силу слова.

Розділ 6. Словничок професіонала: 10 найпопулярніших спеціальностей

У попередньому розділі ми розглянули професійну лексику кількох конкретних спеціальностей. Тепер настав час розширити наш словниковий запас і заглибитися в термінологію 10 найпопулярніших професій сучасності.

Цей розділ стане вашим надійним помічником у спілкуванні з колегами з різних галузей, розумінні професійної літератури та вдосконаленні фахових навичок. Кожна зі спеціальностей представлена ключовими термінами, які демонструють їхню специфіку та допомагають краще орієнтуватися у світі професійної комунікації.

Особливу увагу приділено професійній лексиці, адаптованій до реалій сучасної української армії. Розглянуті ключові слова допоможуть не лише краще зрозуміти військову термінологію, а й підвищити вашу обізнаність у питаннях стратегічного планування, використання сучасного озброєння та техніки, організації військової служби, логістики й підготовки особового складу.

ІТ-спеціаліст

 Програмування: код, алгоритм, дебагування, фреймворк, API, компіляція, Git, IDE, рекурсія, патерн.

 Розробка вебсайтів: HTML, CSS, JavaScript, бекенд, фронтенд, адаптивний дизайн, верстка, хостинг, SSL, CMS.

 Кібербезпека: хакер, вірус, фаєрвол, шифрування, DDoS-атака, аутентифікація, фішинг, брандмауер, уразливість, токен.

 Штучний інтелект: машинне навчання, нейронні мережі, дата-саєнс, класифікація, предикція, алгоритм кластеризації, чат-бот, GPT, глибоке навчання, комп'ютерний зір.

Маркетолог

 Просування: SMM, SEO, email-маркетинг, контент-маркетинг, таргетинг, PPC, органічний трафік, копірайтинг, СТА, ретаргетинг.

 Аналітика: цільова аудиторія, конверсія, ROI, A/B-тестування, KPI, метрика, воронка продажів, heatmap, UTM-мітки, демографія.

 Брендинг: айдентика, позиціонування, імідж, логотип, брендбук, слоган, тон комунікації, фірмовий стиль, цінності бренду, лояльність.

Медик

 Діагностика: симптоми, синдроми, аналізи, рентген, МРТ, УЗД, біопсія, діагноз, анамнез, скринінг.

 Лікування: препарати, процедури, хірургія, реабілітація, вакцинація, терапія, профілактика, трансплантація, реанімація, знеболення.

 Анатомія: органи, системи, тканини, клітини, серце, легені, мозок, кровообіг, скелет, травлення.

Юрист

 Право: закони, норми, контракти, судовий процес, адвокат, юрисдикція, стаття, позов, апеляція, правовий прецедент.

 Кримінальне право: злочин, покарання, слідство, обвинувачення, виправдання, доказ, вирок, суддя, підозрюваний, кримінальний кодекс.

 Цивільне право: договір, спадщина, майно, оренда, іпотека, сервітут, компенсація, правовідносини, довіреність, шлюбний контракт.

Педагог

 Навчальний процес: урок, завдання, контроль, оцінювання, зворотний зв'язок, тестування, навчальний план, онлайн-тести, тематичний план, звітність.

 Методи навчання: лекція, практикум, проєкт, дискусія, інтерактив, модульний підхід, групова робота, тренінг, демонстрація, мозковий штурм.

 Педагогічні технології: дистанційне навчання, гейміфікація, онлайн-курси, мультимедіа, персоналізоване навчання, платформи LMS, інтегровані уроки, мобільне навчання, віртуальні класи, VR-технології.

Журналіст

 Інформація: новина, інтерв'ю, репортаж, аналітика, ексклюзив, інформаційний привід, реліз, розслідування, кореспонденція, джерело.

 Медіа: газета, журнал, телебачення, радіо, інтернет, подкаст, прямий ефір, стрімінг, мобільна журналістика, соціальні мережі.

 Стилістика: фактаж, коментар, опис, заголовок, лід, публікація, жанр, формат, стиль, редакція.

Психолог

 Особистість: характер, темперамент, інтелект, самопізнання, самооцінка, внутрішній конфлікт, ідентичність, установки, кризовий період, емоційний інтелект.

 Поведінка: мотивація, емоції, спілкування, поведінковий аналіз, адаптація, стрес, конфлікт, фрустрація, креативність, емпатія.

 Психічні процеси: сприйняття, пам'ять, мислення, увага, уява, когніція, рефлексія, асоціація, установка, рішення.

Інженер

 Проектування: креслення, розрахунок, моделювання, концепція, оптимізація, технічне завдання, макет, аналітика, 3D-дизайн, симуляція.

 Конструювання: деталі, вузли, механізми, матеріали, зварювання, шестерня, кріплення, сталь, конструкція, гідравліка.

 Технологічні процеси: виготовлення, зборка, тестування, монтаж, налаштування, діагностика, калібрування, автоматизація, стандартизація, сертифікація.

 Логіст

 Організація перевезень: вантаж, транспорт, доставка, маршрут, митниця, навантаження, розвантаження, пакування, перевізник, замовлення.

 Складування: склад, палета, зберігання, інвентаризація, маркування, вантажопідйомність, оптимізація площі, термін зберігання, обладнання, логістичний центр.

 Ланцюги постачання: планування, постачальник, дистрибуція, ланцюг цінності, посередник, імпорт, експорт, запаси, управління запасами, транспортна логістика.

 Військовий

 Стратегія та тактика: оборона, наступ, маневр, позиція, засідка, блокада, фронт, тил, стратегічне планування, тактичний аналіз, контрнаступ, оборонні укріплення, розвідка, оперативне планування, ситуаційна обізнаність, стратегічна ініціатива, командний пункт, деокупація, контрдиверсійні дії, дії у міській забудові, радіоелектронна розвідка, асиметрична тактика, коригування вогню.

 Озброєння та техніка: зброя, боєприпаси, бронетехніка, артилерія, дрон, засоби зв'язку, радар, протитанковий комплекс, авіація, флот, системи ППО, лазерна зброя, електронна боротьба, багатоцільові транспортні засоби, підводні човни, тактичний рюкзак, бойові роботи, "Байрактар", "Леопард", "Хаймарс", Javelin, Stinger, NLAW, "Нептун", "Вільха", "Стугна-П", "Богдана", "Козак", "Тритон", РСЗВ, БПЛА, ЗРК, автомат "Форт-221", шолом "Каска-1М", бронезилет "Корсар", тактичний ліхтар, саперний комплект.

 Військовий обов'язок: присяга, дисципліна, звання, статут, наказ, мобілізація, ротація, резерв, служба, демобілізація, військова присяга, відданість Батьківщині, кодекс честі, військовий етикет, контингент, бойова кар'єра, військовий пенсіонер, бригада, батальйон, рота, взвод, бойовий дух, "Азов", "Айдар", ЗСУ, ТрО (територіальна оборона), резервіст, служба за контрактом, комендантська година, евакуація населення.

 Логістика та забезпечення: постачання, склади, транспортування, обмундирування, продовольство, медичне забезпечення, ремонт техніки, енергоносії, евакуація, базування, паливно-мастильні матеріали, військові склади, перевалочна база, технічне обслуговування, гуманітарна допомога, фортифікаційні матеріали, аварійно-рятувальне обладнання, польова кухня,

евакуаційні автомобілі, паливозаправники, понтонні мости, мобільний шпиталь, маскувальні сітки, дрон-доставка, польова форма.

 Навчання та підготовка: навчальний полігон, тренування, бойова готовність, тактична група, симуляція бою, спецпідготовка, стрілецький тир, фізична підготовка, військові навчання, тактична медицина, комп'ютеризовані симуляції, військові тренажери, бойові сценарії, нічні навчання, психологічна підготовка, координація дій у групі, "Орбітал" (міжнародні тренування), навчання НАТО, саперна підготовка, виживання в умовах війни, бойові стрільби, зв'язківці, тренування операторів БПЛА.

Опанування професійної лексики є важливим кроком до вдосконалення комунікативних навичок та підвищення фахової компетентності. Завдяки цьому розділу ви отримали базовий набір термінів, адаптованих до реалій сучасних професій, зокрема української армії. Ці знання забезпечують основу для глибшого розуміння спеціалізованих тем, розв'язання професійних викликів і досягнення кар'єрних цілей.

Знання мови своєї професії не лише розширює горизонти співпраці, а й допомагає інтегруватися у вибрану галузь, бути конкурентоспроможним і впевнено рухатися вперед у сучасному професійному середовищі.

Розділ 7. Нові мовні тенденції та сленг: актуальні фрази й словникові форми

Сучасне спілкування перебуває в постійному русі, активно трансформуючись під впливом нових технологій, соціальних мереж та культурних змін. Одним з найяскравіших проявів цих трансформацій є поява та поширення молодіжного сленгу та цифрових термінів.

7.1. Сленг та неформальні вирази

Ось 12 популярних сленгових і неформальних виразів, які активно використовуються серед молоді в Україні:

 Тусовка – компанія людей, які збираються разом для відпочинку чи розваг.

Приклад: "Завтра буде крута тусовка на дачі!"

 Чілити – відпочивати, релаксувати, нічого не робити, насолоджуватися моментом.

Приклад: "Сьогодні день для чілли, нічого не хочу робити."

 Лайкнути – поставити лайк (в соцмережах).

Приклад: "Обов'язково лайкну твій новий пост!"

 Зашквар – ситуація, коли щось пішло не так, або коли хтось потрапив у скандал.

Приклад: "Той запис у блозі — це повний зашквар!"

 Підкат – спроба знайомства або флірту з кимось.

Приклад: "Він підкатує до кожної дівчини на вечірці!"

 Круто – дуже добре, класно, приємно.

Приклад: "Ти купив новий телефон? Це круто!"

 Бомбезно – дуже яскраво, емоційно, вражаюче.

Приклад: "Вчорашня вечірка була бомбезною!"

 Забити – забути про щось або не звертати увагу на проблему.

Приклад: "Я вже забив на те, що він сказав."

 На хвилі – бути в тренді, в актуальному контексті, активно слідкувати за чимось.

Приклад: "Він завжди на хвилі — знає всі новинки в музиці."

 Шарити – розуміти, знати, бути в курсі чогось.

Приклад: "Ти шаритиш у технологіях? Може, допоможеш з налаштуваннями?"

 В топі – бути популярним, на висоті, в актуальному тренді.

Приклад: "Його новий блог в топі, всі його обговорюють."

Ці вирази є частиною молодіжного сленгу і активно використовуються в неформальному спілкуванні, особливо серед студентів, у соціальних мережах та на зустрічах із друзями.

7.2. Молодіжний сленг та скорочення

Ось 12 популярних молодіжних сленгових скорочень і виразів, які активно використовуються в повсякденному спілкуванні та в онлайн-сердовищі:

 LOL – *Laughing Out Loud* (сміятися в голос).

Приклад: "Ти побачив його мем? LOL, я не міг зупинитися від сміху!"

 BFF – *Best Friend Forever* (найкращий друг назавжди).

Приклад: "Це моя BFF, ми знаємо одне одного з дитинства!"

 FOMO – *Fear Of Missing Out* (страх пропустити щось важливе або цікаве).

Приклад: "Я не поїхав на вечірку, але відчуваю FOMO через те, що пропустив!"

 DM – *Direct Message* (пряме повідомлення в соцмережах).

Приклад: "Напишу тобі DM з деталями зустрічі."

 TMI – *Too Much Information* (занадто багато інформації, яка не є потрібною або є незручною).

Приклад: "Це було TMI, не потрібно було так детально пояснювати!"

 YOLO – *You Only Live Once* (життя одне, живи на повну).

Приклад: "Я вирішив поїхати в подорож до Єгипту. YOLO!"

 IDK – *I Don't Know* (я не знаю).

Приклад: "Чому він не прийшов? IDK, можливо, щось сталося."

 TBH – *To Be Honest* (чесно кажучи).

Приклад: "TBH, я не впевнений, чи готовий я до цього проекту."

 BRB – *Be Right Back* (щоб повернутися скоро).

Приклад: "BRB, треба швидко відповісти на дзвінок."

 SMH – *Shaking My Head* (мотаю головою, виражаю розчарування чи незгоду).

Приклад: "Він знову запізнився на зустріч — SMH."

 TBT – *Throwback Thursday* (пост на тему спогадів, який часто публікується в четвер).

Приклад: "Дивись мій старий пост на TBT, як ми відпочивали на морі!"

 LMAO – *Laughing My Ass Off* (сміятися до сліз, дуже сильно сміятися).

Приклад: "Це було так смішно, LMAO!"

Ці скорочення й вирази активно використовуються в текстових повідомленнях, на соціальних платформах і в повсякденних розмовах серед

молоді. Вони допомагають зробити спілкування швидким та більш виразним, а також додають емоційності й неформальності в комунікацію.

7.3. Цифрові терміни

Ось 12 популярних цифрових термінів, які стали невід'ємною частиною сучасного онлайн-середовища та технологій:

 Інфлюенсер – людина, яка має великий вплив на свою аудиторію в соціальних мережах, часто заробляючи на рекламі та співпраці з брендами.
Приклад: "Вона — популярний інфлюенсер, у неї більше мільйона підписників в Instagram."

 Вірусний контент – матеріал (відео, фото, пост), який швидко поширюється серед великої аудиторії в інтернеті.
Приклад: "Це відео стало вірусним за кілька годин!"

 Мем – короткий, часто гумористичний контент (фото, відео чи фраза), який швидко поширюється в інтернеті та стає популярним.
Приклад: "Ти бачив цей мем про кота? Він просто шалений!"

 Клікбейт – заманливий заголовок чи картинка, що примушує користувачів натискати на посилання, часто не відповідаючи змісту.
Приклад: "Цей заголовок — класичний клікбейт, він нічого не розкриває."

 SEO – *Search Engine Optimization* (оптимізація для пошукових систем), процес покращення видимості сайту в пошукових системах.
Приклад: "Я працюю над SEO, щоб сайт потрапив на перші позиції в Google."

 URL – *Uniform Resource Locator* (уніфікований локатор ресурсів), веб-адреса, за якою можна знайти ресурс в Інтернеті.
Приклад: "Перевірте цей URL для отримання додаткової інформації."

 Хмарні технології – технології для зберігання та обробки даних через Інтернет.
Приклад: "Ми зберігаємо всі документи в хмарі, щоб мати до них доступ з будь-якого пристрою."

 VPN – *Virtual Private Network* (віртуальна приватна мережа), технологія для забезпечення приватності в Інтернеті.
Приклад: "Я використовую VPN, щоб захистити свою інформацію під час перегляду Інтернету."

 Баг – помилка або дефект у програмному забезпеченні.
Приклад: "У новій версії додатку виявили баг, який потрібно виправити."

 Клік – натискання на кнопку миші для виконання дії в комп'ютерних програмах чи веб-сайтах.
Приклад: "Просто зробіть клік на посилання, щоб відкрити сайт."

 Геймер – людина, яка активно грає в комп'ютерні ігри.

Приклад: "Він — справжній геймер, грає в киберспортивні ігри на професійному рівні."

 Мобільний додаток – програма для смартфонів або планшетів, яку можна завантажити з магазину додатків.

Приклад: "Я завантажив мобільний додаток для відстеження здоров'я."

Ці терміни стали частиною повсякденного мовлення, оскільки вони відображають ключові моменти у розвитку сучасних технологій і взаємодії з ними.

7.4. Вплив нових мовних тенденцій на сучасне спілкування

Чому молодіжний сленг та цифрові терміни настільки популярні?

 Ідентифікація: Сленг допомагає молоді відчутти свою приналежність до певної соціальної групи, підкреслити свою індивідуальність та відрізнитися від старшого покоління.

 Експресивність: Нові слова і вирази дозволяють висловити емоції більш яскраво та образно, ніж традиційна лексика.

 Спрощення спілкування: Сленг часто використовується для швидкого та неформального спілкування, особливо в онлайн-просторі.

 Віддзеркалення сучасної реальності: Нові терміни виникають для позначення нових явищ, гаджетів, соціальних мереж та інших аспектів сучасного життя.

Вплив на сучасне спілкування:

 Демократизація мови: Сленг руйнує мовні бар'єри, роблячи спілкування більш доступним і невимушеним.

 Збагачення лексики: Постійне оновлення словникового запасу сприяє розвитку мови та її адаптації до нових умов.

 Зміна мовних норм: Сленг впливає на літературну мову, породжуючи нові слова та вирази.

 Створення субкультур: Кожна молодіжна субкультура має свій власний сленг, що підкреслює її особливості та відмінності від інших.

Проте, є й негативні аспекти:

 Збіднення мови: Занадто часте використання сленгу може призвести до збіднення мови та ускладнення розуміння для людей старшого покоління.

 Створення мовних бар'єрів: Надмірне захоплення сленгом може ускладнювати спілкування між різними соціальними групами.

 Деградація мови: Деякі дослідники стверджують, що надмірне використання сленгу може призвести до деградації мови.

Молодіжний сленг і цифрові терміни є невід'ємною частиною сучасного мовного ландшафту. Вони відіграють важливу роль у формуванні ідентичності молоді, розвитку мови та адаптації її до нових умов. Однак важливо пам'ятати про доречність використання сленгу, зберігати баланс між новим і традиційним.

Розділ 8. Словник сучасного студента. Мовний портрет молодого покоління

Словник сучасного студента відображає динамічний розвиток мови молодого покоління, акцентуючи на його інтересах, цінностях та способах спілкування. Він постійно оновлюється й збагачується новими словами, виразами і скороченнями, які є невід'ємною частиною студентського життя.

Цей словник охоплює основні категорії сленгу, які активно використовуються молоддю в Україні: від навчального процесу та відпочинку до технічних термінів і харчування. Слова поділені на категорії, що робить словник зручним і корисним для читачів. Деякі терміни зрозумілі відразу, інші мають вузькоспеціалізований контекст, що надає словнику специфіки й автентичності.

Основний студентський сленг

- **Завалія** — студент, який «завалює» всі дедлайни та іспити.
- **Прокрастинація** — майстерне відкладання завдань на потім.
- **Кававін** — поєднання слів «кава» і «він»; кавовий «рятівник» студента.
- **Ночепис** — нічний час для написання конспектів та робіт.
- **Релаксатор** — місце для відпочинку на кампусі.
- **Кредити** — обсяг навчального навантаження, який тепер означає бали.
- **Філософствувати** — обговорювати глибокі питання після безсонної ночі.
- **Скролінг** — звичка прокручування соцмереж під час лекції.
- **Халявник** — студент, що встигає все в останню мить.
- **Тимчасове безсоння** — ніч перед іспитом, коли «навчання» починається вночі.
- **Лекторіум** — місце для мультизадачності.
- **Сесійний стресменеджмент** — набір методів боротьби зі стресом під час сесії.
- **Зачіскунайти** — студент з ідеальною зачіскою без додаткових зусиль.
- **Іспитник** — студент, який відповідає на все, крім потрібного питання.
- **Мудборд сесії** — мотиваційні зображення для натхнення під час сесії.
- **Читоніч** — нічний об'ємний матеріал для «поглинання».
- **Задедлайнився** — застряг у дедлайнах без виходу.

- **Екзаменаційний адреналін** — «допінг» перед іспитом.
- **Університетські ліки** — лайфхаки для підвищення енергії під час навчання.
- **Окей-без-паніки** — остання надія перед іспитом або дедлайном.

Технічний студентський сленг

- **Гугл-документ** — онлайн-документ для спільних проєктів.
- **Зум** — платформа для онлайн-конференцій та зустрічей.
- **Гайд** — інструкція або посібник для виконання завдань.
- **Баг** — помилка в програмі чи системі.
- **Лаба** — скорочення для лабораторної роботи.
- **Сніпет** — короткий фрагмент коду або шаблон.
- **Компіл** — запуск програми (компіляція).
- **Дедлайнер** — студент, що завжди працює під дедлайн.
- **Таск** — завдання або підзадача.
- **Пушнути** — викласти код або документ у спільний репозиторій.
- **Репозиторій** — місце для зберігання проєктів і коду.
- **Дебаг** — виправлення помилок у коді.
- **Рендер** — перетворення коду або макету в кінцевий результат.
- **Хардкодити** — прописувати значення без змінних.
- **Потік** — набір інструкцій для паралельного виконання.
- **Тікет** — завдання для вирішення проблем у команді.
- **Скрам** — метод управління проєктами.
- **Пітч** — коротка презентація проєкту.
- **Лінтер** — інструмент для перевірки коду.
- **Рефакторинг** — покращення існуючого коду без зміни функцій.

Сленг, пов'язаний з харчуванням

- **Запіканка** — страва з усього, що знайшлося в холодильнику.
- **Кофеїн** — будь-який напій з кофеїном.
- **Мівінка** — миттєва локшина, часто без варіння.

- **Лайфхак-ланч** — обід, що включає фрукти та бутерброди.
- **Кафешка-бустер** — дешеве харчування в студентському кафетерії.
- **Гречка з кетчупом** — культова студентська страва.
- **Ланч-баттл** — обмін перекусами з одногрупниками.
- **Багет на стипендію** — розкішніший варіант їжі на початку місяця.
- **Макарон-дієта** — раціон, що складається переважно з макаронів.
- **Швидка дієта** — раціон із перекусів і кави.
- **"Доживемо до пари"** — швидкий перекус між парами.
- **Авокадо на вихідних** — «вишуканий» продукт на вихідні.
- **Заморожені продукти** — стратегічний запас у морозилці.
- **Печенька-підзарядка** — солодкий перекус для енергії.
- **Картопляний фест** — страви з вареної або смаженої картоплі.
- **Чайне життя** — студентська традиція пити чай.
- **Омлетний експеримент** — страва з усього, що можна додати до яєць.
- **Стейк студентський** — проста страва, подана як «стейк».
- **Енерджайзер-шот** — напій для максимальної енергії.

Сленг, пов'язаний з відпочинком

- **Афтепати** — неформальна зустріч після офіційної події.
- **Чіл** — спокійний відпочинок.
- **Хайп** — щось дуже популярне і жваве.
- **Флексити** — похвалитися чимось.
- **Тусити** — активно проводити час з друзями.
- **Краш-спот** — улюблене місце для відпочинку.
- **Зависнути** — проводити час без планів.
- **Лаунж-зона** — зона для розслабленого відпочинку.
- **Дропнутися** — приєднатися до компанії знайомця.
- **Паті-он** — заклик до продовження веселощів.
- **Відвал бошки** — надзвичайно захоплююча подія.
- **Релоаднутися** — відновити сили після важкого дня.

- **Брейк** — коротка перерва для відпочинку.
- **Мувінг** — активне переміщення між подіями.
- **Повфлексити** — показати себе під час відпочинку.
- **Ваншот** — коротка, але інтенсивна зустріч.
- **Зашазамити** — запам'ятати класну пісню на тусовці.
- **Круасанити** — відпочинок з перекусами.
- **Кечап** — зустріч для обміну новинами.
- **Фан зонити** — колективний відпочинок на концертах.

Сленг, пов'язаних із оцінками

- **Автомат** — залік без додаткових зусиль.
- **Зарахування** — позитивна оцінка без іспиту.
- **Перездача** — друга спроба скласти іспит.
- **Витягнути на трійку** — отримати мінімально прийнятну оцінку.
- **Відмінник** — студент з високими оцінками.
- **Не дотягнути до трійки** — не здати іспит або не набрати мінімальну кількість балів.
- **Протокольна оцінка** — формальна оцінка.
- **Заліковка** — залікова книжка студента.
- **Фіналка** — підсумковий іспит.
- **Прокачати скіл** — поліпшити свої навички в предметі.
- **Стягнути бал** — отримати додаткові бали.
- **Відбитий бал** — мінімально необхідний бал для проходження.
- **Гіпербал** — екстра високий бал.
- **Прокачаний аванс** — висока оцінка за попередні заслуги.
- **Заліковий міні-провал** — низький бал, але залік здано.
- **Прохідний бал** — мінімальна оцінка для проходження предмету.
- **Рейтинг** — сукупність оцінок упродовж навчання.
- **Перевірочний чек** — скорочена форма перевірки на заняттях.
- **Позитивчик** — мінімально прохідна оцінка.

💜 **Автоматична фіолетова** — небажання отримати високий бал.

📖 Соціальні взаємодії та стосунки

💔 **Краш** — людина, яка подобається.

💔 **Френдзона** — ситуація, коли один з друзів закоханий в іншого.

🚫 **Булінг** — цькування, переслідування.

🛡️ **Зона комфорту** — ситуація, в якій людина почувається безпечно.

😓 **Вигоріти** — втратити інтерес і мотивацію.

🔥 **Гаряча точка** — місце, де часто бувають студенти.

🛡️ **Чілити** — відпочивати, розслаблятися.

👉 **Хейтер** — людина, яка висловлює негативні коментарі.

📖 Інтернет-сленг

🖼️ **Мем** — забавна картинка або відео з дотепним підписом.

🚀 **Тренд** — популярна тема або діяльність.

👍 **Лайк** — позначення схвалення в соціальних мережах.

📱 **Підписка** — дія, яка дозволяє слідкувати за оновленнями користувача або сторінки.

💬 **Троль** — людина, яка провокує конфлікти в інтернеті.

🤪 **Фейк** — неправдива інформація.

🌐 **Онлайн** — підключений до інтернету.

📴 **Оффлайн** — не підключений до інтернету.

🗣️ **Шарити** — розумітися на чомусь.

📖 Запрошуємо всіх активних та креативних здобувачів освіти долучитися до створення унікального словника, який відобразатиме найяскравіші мовні тренди сучасної студентської спільноти. Разом ми можемо зібрати найцікавіші слова, вирази, що стали частиною нашого повсякденного спілкування. Це ваш шанс залишити слід в мовній історії!

📝 Заповніть **форму** та поділіться своїми улюбленими термінами.

➔ Давайте разом закарбуємо ці тренди для майбутніх поколінь!

Розділ 9. Мова єдності: сучасний український сленг

Українська мова, особливо в останні роки, переживає бурхливий розвиток, відображаючи суспільно-політичні зміни та виклики. Унікальна здатність українців адаптуватися і виражати свої переживання через мову створила багатий шар патріотичного сленгу. Цей пласт лексики став символом духу часу, засобом єднання, а також культурної самоідентифікації.

Що таке патріотичний сленг?

  Патріотичний сленг — це слова, вирази й фразеологізми, які виникли в українській мові під впливом сучасних історичних подій, зокрема війни з Росією. Вони відображають не лише патріотизм і боротьбу за свободу, а й український гумор, стійкість і віру в перемогу.

Чому важливо знати патріотичний сленг?

 Бути в курсі сучасних тенденцій: Сленг є своєрідним культурним маркером, що допомагає зрозуміти настрій суспільства та його цінності.

 Ефективніше спілкуватися: Використання сучасних слів робить мову ближчою, створюючи атмосферу єдності.

  Виражати свою позицію: Патріотичний сленг є засобом підтримки країни та демонстрації солідарності.

Найпоширеніші патріотичні сленгові слова та їхнє значення:

- **Бавовна**
Значення: Іронічна назва вибуху, зазвичай на окупованій території або в тилу ворога.
Контекст: Виникла через омонімію слова "вибух" і російського "хлопок". Використовується для гумористичного акценту на влучних ударах ЗСУ.
- **Хаймарснути**
Значення: Застосувати високоточну зброю HIMARS для знищення стратегічно важливих об'єктів ворога.
Контекст: Підкреслює силу та точність сучасної української артилерії.
- **Кіборг**
Значення: Незламний захисник Донецького аеропорту, символ мужності та стійкості.
Контекст: Термін став легендою української військової історії, використовуваний для позначення незламних духом людей.
- **Орк**
Значення: Зневажливе позначення російського солдата.
Контекст: Метафоричний образ, запозичений з фентезі-саги "Володар пернів", що асоціюється з агресором.

- **Чмоня**
Значення: Гумористичне позначення недолугого ворожого солдата.
Контекст: Використовується для висміювання слабкості або абсурдної поведінки ворогів.
- **Тризуб**
Значення: Герб України, символ боротьби за свободу та національну ідентичність.
Контекст: Часто використовується в одязі, татуюваннях і як знак протесту.
- **Вишиванка**
Значення: Традиційний український одяг, що символізує зв'язок із предками.
Контекст: Стає символом спротиву та гордості за свою культуру.
- **Слава Україні! Героям слава!**
Значення: Патріотичне гасло, яке підкреслює шану захисникам України.
Контекст: Використовується як офіційне привітання в армії та суспільстві.
- **Синьо-жовті**
Значення: Кольори українського прапора, які стали синонімом свободи та боротьби.
Контекст: Часто згадуються в піснях, патріотичних промовах та гаслах.
- **Двадцять четверте лютого**
Значення: День початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну.
Контекст: Символ трагічного початку, що об'єднав українців у боротьбі.
- **Русский корабль, іди на...**
Значення: Культова фраза, що стала символом опору.
Контекст: Її використання підкреслює непокору та зухвалість українського народу.
- **Бандерівець**
Значення: Людина, яка відстоює незалежність України, символ спротиву.
Контекст: Спочатку використовувалося ворогами як образа, але українці перетворили це слово на символ гордості.
- **Москаль**
Значення: Іронічна назва російського солдата або жителя Росії.
Контекст: Використовується в гумористичному або зневажливому контексті.
- **Паляниця**
Значення: Традиційний український хліб, символ ідентичності.

Контекст: Використовується як жартівливий тест для виявлення "своїх".

- **Азовсталь**

Значення: Символ героїзму та незламності.

Контекст: Пов'язаний із легендарною обороною Маріуполя.

- **Незламний**

Значення: Людина, яка не здається перед труднощами.

Контекст: Використовується для опису характеру українців.

- **Гонор**

Значення: Честь, гідність, внутрішня гордість за свою країну.

Контекст: Підкреслює індивідуальну і національну стійкість.

Як використовувати патріотичний сленг?

1. **Доречно:** Використовуйте ці слова в контексті, який відповідає ситуації.
2. **З повагою:** Уникайте використання сленгу для образи або знецінення.
3. **У підтримку:** Ці слова — спосіб висловити солідарність і надію на перемогу.

Патріотичний сленг віддзеркалює унікальність і силу українського народу. Він є не лише частиною мови, а й виразником незламного духу нації. Знання та використання цього сленгу — це не лише демонстрація любові до України, але й важлива складова сучасної мовної культури.

 Запрошуємо всіх небайдужих українців долучитися до створення унікального словника патріотичного сленгу!

  Сучасна українська мова наповнена словами й виразами, які стали символом боротьби, незламності та національної гордості. Разом ми можемо зібрати ці слова, щоб закарбувати їх у мовній історії.

Поділіться своїми улюбленими патріотичними словами, виразами або історіями їхнього використання. Це чудова можливість показати багатство нашої мови та зробити внесок у збереження її унікальності.

 Заповніть [форму](#) та допоможіть розширити цей словник! Разом ми збережемо мовні тренди, які сьогодні надихають та єднують нашу націю, для майбутніх поколінь.

 Давайте разом підтримувати і примножувати красу українського слова!

Розділ 10. Як підготувати документи для роботи мрії

Кожна велика кар'єра починається з маленького, але дуже важливого кроку — правильно оформлених документів. Резюме, автобіографія та заява — це саме ті інструменти, які допоможуть презентувати себе роботодавцю.

У цьому розділі ти дізнаєшся, як виділити свої сильні сторони, досягнення, навички, щоб зацікавити роботодавця з першого погляду. Ми розкриємо тонкощі створення професійних документів, які відкриють перед тобою нові можливості та стануть першою сходинкою до роботи твоєї мрії. ☀

10.1. Резюме. Створюємо професійний портрет

Ваше резюме — це перший крок до успішного працевлаштування! У цьому розділі ми пропонуємо корисні поради та шаблони для створення професійного документа, що справить враження на роботодавця.

Що ви дізнаєтесь?

- **Як правильно структурувати резюме.** Резюме має бути чітким, логічним і структурованим. Ми покажемо, як розподілити інформацію за такими розділами:
  - ✓ Особиста інформація (ім'я, контакти, посилання на профілі у професійних мережах, якщо доречно).
  - ✓ Мета (короткий опис вашої цілі щодо посади).
  - ✓ Досвід роботи (зворотній хронологічний порядок).
  - ✓ Освіта (важливі кваліфікації та сертифікати).
  - ✓ Навички (як загальні, так і специфічні для вашої професії).
  - ✓ Додаткова інформація (волонтерська діяльність, хобі тощо).
- **Які ключові слова варто використовувати для привернення уваги роботодавців.** Роботодавці часто використовують автоматизовані системи для відбору резюме, тому використання професійної термінології та дієслів дії є критично важливим. Нижче наведено слова і фрази, які допоможуть зробити ваше резюме помітнішим.

Дієслова дії:

Ці слова чітко демонструють ваші досягнення та активну роль у виконанні завдань:

- **Розробив:** стратегію, програму, проєкт, методик.
- **Організував:** заходи, процеси, команди, партнерства.
- **Проаналізував:** ринок, дані, фінансову звітність, ризики.
- **Досяг:** результатів, збільшення прибутку, оптимізації витрат.
- **Впровадив:** інновації, системи, процеси, стандарти.
- **Покращив:** якість, продуктивність, обслуговування.
- **Оптимізував:** витрати, робочі процеси, ресурси.

- **Здійснив:** моніторинг, аудит, оцінку.
- **Керував:** проєктами, командами, процесами, виробництвом.
- **Забезпечив:** результат, дотримання термінів, якість.

Загальні ключові слова:

Підходять для різних сфер і демонструють ваші компетенції:

- Інновації, адаптивність, командна робота, ефективна комунікація, стратегічне мислення, вирішення конфліктів, багатозадачність, тайм-менеджмент.

➤ Як уникнути найпоширеніших помилок при написанні резюме.

- ✓ **Орфографічні та друкарські помилки.** Ретельно перевірте текст перед відправленням. Використовуйте інструменти перевірки правопису або попросіть когось переглянути резюме.
- ✓ **Надлишок або брак інформації.** Не перевантажуйте резюме зайвими деталями, але й не залишайте поза увагою свої ключові досягнення.
- ✓ **Використання занадто загальних формулювань.** Уникайте стандартних фраз, таких як "відповідав за". Замість цього зазначайте конкретні досягнення та результати, наприклад: "збільшив продажі на 20% за рік".
- ✓ **Відсутність адаптації до вакансії.** Кожне резюме повинно відповідати вимогам конкретної вакансії. Підкреслюйте ті навички та досвід, які найбільш важливі для бажаної посади.

➤ Як користуватися шаблонами резюме?

Щоб ефективно використовувати шаблони, дотримуйтесь цих рекомендацій:

1. **Оберіть шаблон для своєї професійної сфери.** Наприклад, для агрономів або маркетологів.
2. **Адаптуйте під себе.** Замініть стандартні фрази на реальні досягнення, наприклад: "розробив проєкт" → "розробив систему аналізу врожайності для ферми на 500 га".
3. **Персоналізуйте.** Підкресліть у резюме саме ті навички, які відповідають вимогам вакансії.
4. **Перевірте формат.** Збережіть резюме в PDF, щоб зберегти оформлення. Назвіть файл зрозуміло, наприклад: "Резюме_Іваненко_Ірина".

Шаблони для різних професій

Ми підготували приклади резюме, які враховують особливості різних професійних сфер. Кожен шаблон містить готові блоки, які можна легко адаптувати залежно від вашого досвіду, посади та вимог вакансії.

➤ Резюме для агрономів

Для кого підходить?

- Агрономи, спеціалісти з рослинництва, агрохімії, захисту рослин, технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Особливості шаблону:

- **Освіта:** Профільна агрономічна освіта, курси з точного землеробства, сертифікація в галузі агротехнологій.
- **Навички:**
  - Моніторинг стану ґрунтів і культур.
  - Розробка технологічних карт посіву та догляду за культурами.
  - Управління агрохімікатами та добривами.
  - Використання дронів для аналізу посівів.
  - Розрахунок економічної ефективності агротехнологій.
  - Впровадження систем точного землеробства.
  - Планування строків посіву та збору врожаю.

Ключові слова:

- **Технології:** Precision Agriculture, GIS, автоматизовані системи поливу.
- **Інструменти:** Trimble, Agri-Analysis, AgriSync, John Deere Operations Center.
- **Soft Skills:** Проактивність, уважність до деталей, аналітичне мислення.

 Досягнення: "Оптимізував використання добрив на 20%, підвищивши врожайність на 15%."

➤ **Резюме для землевпорядників**

Для кого підходить?

- Землевпорядники, геодезисти, спеціалісти з кадастру.

Особливості шаблону:

- **Освіта:** Профільна освіта Землеустрій та кадастр, курси картографії, сертифікація з використання ГІС.
- **Навички:**
  - Розробка проєктів землеустрою.
  - Проведення оцінки земель та визначення їхнього цільового призначення.
  - Використання GPS-обладнання для точного вимірювання територій.
  - Управління базами геопросторових даних.
  - Аналіз правової документації щодо землеволодіння.
  - Здійснення топографо-геодезичних зйомок.

Ключові слова:

- **Технології:** Супутниковий моніторинг, цифрове моделювання рельєфу.
- **Інструменти:** AutoCAD Civil 3D, ArcGIS, QGIS, GPS Trimble, Leica Geosystems.
- **Soft Skills:** Відповідальність, точність, робота в умовах дедлайнів.

 Досягнення: "Розробив проєкт землеустрою для агропідприємства на 1500 га, що відповідає всім нормативним вимогам."

➤ **Резюме для IT-спеціалістів**

 Для кого підходить?

- Програмісти, тестувальники, аналітики даних, UX/UI дизайнери.

 Особливості шаблону:

- **Освіта:** Технічна освіта, сертифікація (AWS, Google Cloud, Scrum).
- **Навички:**
  - Програмування на Python, Java, C++.
  - Робота з базами даних (SQL, MongoDB).
  - Знання фреймворків (React, Django).
  - Використання інструментів дизайну (Figma, Adobe XD).
  - Управління командними проєктами (Agile, Scrum).

 Ключові слова:

- **Технології:** Docker, Kubernetes, TensorFlow.
- **Інструменти:** GitHub, JIRA, Jenkins, Selenium, VS Code.
- **Soft Skills:** Аналітичне мислення, командна робота, увага до деталей.

 Досягнення: "Розробив веб-додаток, який зменшив час обробки даних на 40%."

➤ **Резюме для освітян**

 Для кого підходить?

- Вчителі, тренери, викладачі, методисти.

 Особливості шаблону:

- **Освіта:** Педагогічна освіта, курси підвищення кваліфікації, сертифікація з дистанційного навчання.
- **Навички:**
  - Використання інтерактивних методик.
  - Знання освітніх платформ (Moodle, Google Classroom).
  - Організація заходів і впровадження інноваційних підходів у навчанні.

 Ключові слова:

- **Методики:** Інклюзивна освіта, проєктний підхід.
- **Інструменти:** Kahoot, Prezi, Zoom, Microsoft Teams.
- **Soft Skills:** Креативність, адаптивність, комунікабельність.

 Досягнення: "Підвищила середню успішність учнів на 20% за допомогою інтерактивних методів навчання."

➤ Резюме для маркетологів

Для кого підходить?

- SMM-спеціалісти, копірайтери, аналітики ринку, контент-менеджери.

Особливості шаблону:

- **Освіта:** Освіта у сфері маркетингу, сертифікація з Digital Marketing, SEO, SMM.
- **Навички:**
  - Аналіз аудиторії та ринкових тенденцій.
  - Планування й реалізація рекламних кампаній.
  - SEO-оптимізація контенту.
  - Робота з рекламними платформами (Meta Ads, Google Ads).

Ключові слова:

- **Інструменти:** Canva, Ahrefs, Hootsuite, SEMrush.
- **Методики:** Контент-маркетинг, ретаргетинг, аналітика KPI.
- **Soft Skills:** Креативність, комунікабельність, здатність до адаптації.

 Досягнення: "Збільшив охоплення рекламної кампанії на 50% через оптимізацію контенту."

➤ Резюме для інженерів

Для кого підходить?

- Механіки, архітектори, інженери різних галузей.

Особливості шаблону:

- **Освіта:** Технічна освіта, сертифікація в AutoCAD, SolidWorks.
- **Навички:**
  - Розробка креслень і 3D-моделей.
  - Впровадження Lean Manufacturing.
  - Управління інженерними проектами.
  - Оптимізація виробничих процесів.

Ключові слова:

- **Інструменти:** AutoCAD, SolidWorks, Revit, SketchUp.
- **Методики:** Six Sigma, прототипування.
- **Soft Skills:** Уважність, стратегічне мислення, робота під тиском.

 Досягнення: "Розробив інноваційний механізм, що зменшив виробничі витрати на 25%."

➤ Резюме для ландшафтного дизайну

Для кого підходить?

- Ландшафтні дизайнери, архітектори зелених зон, спеціалісти з озеленення.

Особливості шаблону:

- **Освіта:** Освіта в галузі ландшафтного дизайну або архітектури, сертифікація з використання дизайнерських програм (SketchUp, AutoCAD).
- **Навички:**
  - Розробка проєктів озеленення територій.
  - Створення 3D-візуалізацій ландшафтних об'єктів.
  - Планування та реалізація екологічних зон.
  - Робота з вертикальним озелененням та зеленими дахами.
  - Оцінка ґрунтових умов для вибору рослинності.
  - Управління проєктами благоустрою міських і приватних територій.

Ключові слова:

- **Інструменти:** SketchUp, AutoCAD, Lumion, Revit.
- **Методики:** Вертикальне озеленення, екологічне проєктування, фітодизайн.
- **Soft Skills:** Креативність, увага до деталей, здатність працювати в команді.

 Досягнення: "Розробив дизайн екологічного парку, який отримав нагороду за найкращий проєкт озеленення в регіоні."

➤ **Резюме для сфери фінансів і бухгалтерського обліку**

Для кого підходить?

- Бухгалтери, фінансисти, аналітики, аудиторські спеціалісти.

Особливості шаблону:

- **Освіта:** Освіта у сфері фінансів, бухгалтерського обліку, сертифікація (ACCA, CIMA).
- **Навички:**
  - Складання фінансової та управлінської звітності.
  - Податкове планування й оптимізація.
  - Аналіз фінансових показників і підготовка прогнозів.
  - Ведення обліку за міжнародними стандартами (IFRS, GAAP).
  - Автоматизація фінансових процесів за допомогою спеціалізованих програм.
  - Управління грошовими потоками компанії.
  - Проведення внутрішнього аудиту та фінансової реструктуризації.

Ключові слова:

- **Інструменти:** QuickBooks, SAP, Excel (просунутий рівень).
- **Методики:** Аналіз ризиків, управління витратами, бюджетування.
- **Soft Skills:** Уважність, відповідальність, стратегічне мислення.

 Досягнення: "Успішно впровадив автоматизовану систему обліку, яка скоротила час на обробку даних на 40%."

➤ **Резюме для менеджерів**

 Для кого підходить?

- Менеджери середньої та вищої ланки, проєктні менеджери, керівники команд, менеджери з продажу та обслуговування клієнтів.

 Особливості шаблону:

- **Освіта:** Освіта у сфері менеджменту, бізнес-адміністрування, економіки або суміжних галузей; сертифікація (PMP, MBA, Scrum Master).
- **Навички:**
  - Управління проєктами від планування до виконання.
  - Побудова та керування командами (Team Building).
  - Стратегічне планування та розробка KPI.
  - Впровадження ефективних комунікаційних процесів у команді.
  - Аналіз ринку та вивчення конкурентного середовища.
  - Ведення переговорів із клієнтами та партнерами.
  - Оптимізація процесів задля підвищення ефективності роботи.

 Ключові слова:

- **Інструменти:** Trello, Asana, Microsoft Project, Salesforce, HubSpot.
- **Методики:** Agile, Scrum, Lean, Kanban, SWOT-аналіз.
- **Soft Skills:** Лідерство, адаптивність, комунікабельність, стресостійкість.

 Досягнення: "Розробив і впровадив нову систему управління проєктами, яка підвищила ефективність команди на 25%." "Успішно провів переговори, що забезпечили партнерство з клієнтом на 1 млн грн."

Ці шаблони відповідають потребам професіоналів сучасного ринку праці України та допоможуть виділитися серед інших кандидатів. 😊

Якісно складене резюме — це інструмент, що допоможе вам не лише презентувати свій професійний досвід, але й зробити перший крок до бажаної роботи. Використовуйте наші поради, щоб створити унікальне та переконливе резюме! 🚀

10.2. Автобіографія. Створюємо свою історію

Автобіографія – це розповідь про власне життя, написана самою людиною. Це не просто перелік фактів, а й можливість висловити свої думки, почуття, цінності та досягнення. Вона дозволяє представити себе як унікальну особистість, підкреслити ваші сильні сторони і потенціал. На відміну від резюме, яке фокусується на професійних досягненнях, автобіографія дозволяє розкрити вашу особистість з усіх боків: ваші

цінності, інтереси, мрії, життєвий досвід. Це можливість показати, що ви не просто сукупність навичок, а унікальна людина з багатим внутрішнім світом.

Чому автобіографія важлива?

Автобіографія може бути корисною в різних життєвих ситуаціях:

 Вступ до університету. Допомагає приймальній комісії оцінити вашу особистість і потенціал.

 Стипендії та гранти. Підкреслює ваші академічні здобутки та активність.

 Працевлаштування. Додаток до резюме для створення глибшого враження про вас як кандидата.

 Конкурси або творчі проєкти. Відображає ваші цілі, компетенції та життєві принципи.

Структура автобіографії.

Хоча структура автобіографії може варіюватися залежно від мети, зазвичай вона включає такі розділи:

✓ **Вступ:**

 Захоплюючий початок: Розпочніть з цікавої історії або цитати, яка відображає вашу особистість.

 Ключові цінності: Сформулюйте свої основні життєві принципи.

✓ **Дитинство та юність:**

 Формування особистості: Опишіть, як ви формувалися як особистість, які події вплинули на вас найбільше.

 Сімейні цінності: Розкажіть про свою сім'ю, їхній вплив на ваше життя.

✓ **Освіта:**

 Навчальні заклади: Перелічіть школи, коледжі, університети, які ви закінчили.

 Досягнення: Підкресліть свої успіхи в навчанні, науковій роботі, участь у проєктах.

✓ **Професійний досвід:**

 Робота: Опишіть свої попередні місця роботи, обов'язки, досягнення.

 Навички: Підкресліть навички, які ви набули.

✓ **Громадська діяльність:**

 Волонтерство: Розповідайте про свою участь у волонтерських проєктах, громадських організаціях.

 Соціальна відповідальність: Покажіть, що вам небайдуже до проблем суспільства.

✓ **Особисті досягнення:**

 Інтереси та хобі: Опишіть свої захоплення, які відображають вашу особистість.

 Досягнення: Підкресліть свої успіхи в спорті, мистецтві, інших сферах.

✓ **Цілі та плани на майбутнє:**

 Мрії та амбіції: Опишіть свої цілі та як ви плануєте їх досягти.

 Як зробити автобіографію цікавою?

✓ **Використовуйте яскраві деталі.** Додайте цікаві подробиці, які зроблять вашу автобіографію більш живою.

✓ **Створіть образ.** Дозвольте читачеві сформуванню уявлення про вас як про унікальну особистість.

✓ **Використовуйте літературні прийоми.** Метафори, порівняння, асоціації зроблять вашу мову більш виразною.

✓ **Розповідайте історії.** Кожна людина – це ціла історія. Поділіться моментами, які найкраще розкривають вашу особистість.

 Поширені помилки при написанні автобіографії

✓ **Занадто багато деталей.** Уникайте перевантаження тексту другорядними фактами.

✓ **Неправдива інформація.** Будьте чесними, не прикрашайте факти.

✓ **Невідповідність стилю.** Обирайте стиль, який відповідає меті написання.

✓ **Відсутність структури.** Чітка структура допомагає читачеві краще зрозуміти вашу історію.

 Шаблони автобіографії

1. **Хронологічний шаблон.** Використовується для формального представлення фактів із вашого життя в послідовності.

 Приклад:

*Я, Петренко Олена Ігорівна, народилася 15 січня 1995 року в місті Київ.
Громадянство: Україна.*

Моє життя завжди було пов'язане з навчанням та саморозвитком. Мета написання цієї автобіографії — представити мої досягнення та цілі для вступу до магістратури.

Мої батьки завжди підтримували мене в усіх починаннях. У мене є молодший брат, з яким ми часто ділимося ідеями та планами.

У 2012 році закінчила Київську гімназію №32 з відзнакою. У 2017 році здобула ступінь бакалавра з менеджменту в Київському національному економічному університеті.

З 2018 року працюю менеджером із продажу у компанії "ABC". За цей час підвищила обсяг продажів на 30%.

У вільний час займаюсь волонтерською діяльністю, допомагаючи дітям з малозабезпечених сімей.

Перемогла в конкурсі молодих менеджерів у 2019 році.

Захоплююсь читанням та подорожами.

Планую продовжити кар'єру в сфері менеджменту та здобути ступінь MBA.

Дата: 10 грудня 2024 року

Підпис: _____

2. Тематичний шаблон. Підходить для акцентування окремих аспектів життя (наприклад, освіти чи досягнень).

 Приклад:

Я, Іванов Іван Петрович, народився 20 березня 1998 року в місті Харків. Громадянство: Україна.

Освіта завжди була моїм пріоритетом. Мета написання цієї автобіографії — представити мої академічні досягнення та плани на майбутнє.

Мої батьки завжди підтримували мене в навчанні. У мене є старша сестра, яка також здобула вищу освіту.

У 2014 році вступив до Харківського фізико-математичного ліцею, де відкрив для себе захоплення програмуванням. У 2018 році вступив до Харківського національного університету радіоелектроніки, де продовжив вивчення інформаційних технологій.

На третьому курсі університету я розробив мобільний додаток для оптимізації роботи фермерських господарств, який отримав нагороду на конкурсі інновацій.

Брав активну участь у студентських наукових конференціях та публікував статті в наукових журналах.

Отримав грант на дослідження в галузі штучного інтелекту у 2020 році.

Захоплююсь програмуванням та розробкою ігор.

Планую продовжити навчання за програмою PhD у сфері штучного інтелекту.

Дата: 10 грудня 2024 року

Підпис: _____

3. Комбінований шаблон. Поєднує хронологічний і тематичний підходи, підходить для творчих або багатогранних проєктів.

 Приклад:

Я, Степаненко Максим Олександрович, народився 5 червня 2004 року в місті Львів. Громадянство: Україна.

Моє життя пов'язане з навчанням та саморозвитком. Мета написання цієї автобіографії — представити мої досягнення та цілі для вступу до університету.

Мої батьки завжди підтримували мене в усіх починаннях. У мене є молодша сестра, з якою ми часто ділимося ідеями та планами.

У 2024 році закінчив Львівську спеціалізовану школу №8 із відзнакою. Брав участь в обласних олімпіадах із математики, де посів призові місця.

Мрію здобути освіту за спеціальністю "Інформаційні технології" й працювати у сфері штучного інтелекту.

У вільний час займаюсь веброзробкою та волонтерством.

Отримав нагороду за найкращий проєкт на конкурсі молодих програмістів у 2022 році.

Захоплююсь програмуванням та веброзробкою.

Планую вступити до Львівського національного університету імені Івана Франка та продовжити розвиватися в галузі інформаційних технологій.

Дата: 10 грудня 2024 року

Підпис: _____

➤ **Автобіографія в цифровому світі**

Сьогодні автобіографія може бути не лише текстовою, але й у формі відео, презентації або навіть інтерактивного вебсайту. Це відкриває нові можливості для творчої самопрезентації.

Що таке цифрова автобіографія?

Цифрова автобіографія — це сучасний спосіб представлення свого життєвого шляху та досягнень за допомогою цифрових технологій. Вона може включати текст, відео, аудіо, графіку та інтерактивні елементи, що робить її більш захопливою та інформативною.

Переваги цифрової автобіографії

- ✓ **Інтерактивність** : цифрова автобіографія може включати інтерактивні елементи, такі як кнопки, посилання та мультимедійний контент, що дозволяє користувачам активно взаємодіяти з вашим життєписом.

- ✓ **Мультимедійність** 📺 🎵 : використання відео, аудіо та графіки робить автобіографію більш цікавою.
  - *Відеоролики* показують ваші навички та досягнення в дії.
  - *Аудіозаписи* додають особистісний відтінок.
- ✓ **Доступність** 🌐 : цифрова автобіографія може бути легко доступною онлайн, що дозволяє широкій аудиторії ознайомитися з вашим життєписом.
  - Ви можете поділитися посиланням у соціальних мережах, на вебсайтах або в електронних листах.
- ✓ **Оновлюваність** 🔄 : цифрова автобіографія легко оновлюється. Ви можете додавати нові розділи, змінювати інформацію та зберігати її актуальність.

📄 Формати цифрової автобіографії

- ✓ **Відеоавтобіографія** 📺 :
  - **Опис:** короткий фільм, де ви розповідаєте про своє життя, досягнення та цілі.
  - **Переваги:** передає емоції та особистісні якості, які важко виразити текстом.
  - **Приклад:** відео можна розмістити на YouTube чи Vimeo та вбудувати на вебсайт або в соціальні мережі.
- ✓ **Презентація** 📄 :
  - **Опис:** слайд-шоу з текстом, зображеннями, графікою та відео, створене за допомогою PowerPoint, Prezi чи Google Slides.
  - **Переваги:** легко структурує та візуалізує інформацію.
  - **Приклад:** презентація може бути опублікована на SlideShare чи інтегрована в професійний профіль.
- ✓ **Інтерактивний вебсайт** 🌐 :
  - **Опис:** онлайн-платформа, де розміщені текст, відео, аудіо та інші мультимедійні елементи.
  - **Переваги:** навігація, кнопки, посилання роблять інформацію доступною та зручною для перегляду.
  - **Приклад:** вебсайт можна створити за допомогою WordPress, Wix або Squarespace.
- ✓ **Соціальні мережі** 📱 :
  - **Опис:** LinkedIn, Facebook чи Instagram можуть слугувати платформами для цифрової автобіографії. Ви можете ділитися постами, фотографіями та відео.
  - **Переваги:** Інтерактивність та зворотний зв'язок із аудиторією.
  - **Приклад:** LinkedIn ідеально підходить для професійного досвіду, тоді як Instagram — для візуального представлення досягнень.

Як створити цифрову автобіографію?

- ✓ **Визначте цільову аудиторію** : хто буде переглядати автобіографію? Роботодавець, приймальна комісія чи онлайн-аудиторія?
- ✓ **Оберіть формат** : виберіть формат, який найкраще відповідає вашій аудиторії: відео, презентація чи вебсайт.
- ✓ **Структуруйте контент** : інформація має бути чіткою, логічною. Використовуйте заголовки, підзаголовки та розділи.
- ✓ **Додайте мультимедійний контент**   : використовуйте відео, аудіо, зображення та інфографіку для оживлення вашої історії.
- ✓ **Опублікуйте та поділіться** : розмістіть автобіографію на платформі й поділіться посиланням із цільовою аудиторією.

Приклади успішних цифрових автобіографій

- ✓ **Відеоавтобіографія:**
  - *Приклад:* Відомий підприємець ділиться своїм шляхом до успіху через відео, що включає інтерв'ю та ролики з професійного життя.
- ✓ **Презентація:**
  - *Приклад:* Слайд-шоу науковця з біографією, досягненнями, публікаціями та відео лекцій.
- ✓ **Інтерактивний вебсайт:**
  - *Приклад:* Онлайн-галерея художника з його роботами, відео процесу створення, біографією та контактами.
- ✓ **Соціальні мережі:**
  - *Приклад:* Профіль LinkedIn із професійним досвідом, рекомендаціями та статтями, або Instagram із візуальними історіями досягнень.

Цифрова автобіографія відкриває нові горизонти для творчої самопрезентації. Використовуючи мультимедійні інструменти, такі як відео, презентації, вебсайти та соціальні мережі, ви можете створити унікальну історію, яка приверне увагу і залишить незабутнє враження.

Цифрова автобіографія — це універсальний інструмент для творчої презентації, який адаптується під ваші потреби.

Пам'ятайте. Автобіографія – це ваша візитна картка. Зробіть її яскравою, незабутньою та максимально повною!

 Незалежно від того, чи оберете ви текстовий формат, чи цифровий, автобіографія має розкривати вашу унікальність і досягнення. Поєднання традиційного змісту з сучасними технологіями забезпечить найкраще враження.

10.3. Заява. Оформлюємо ваш професійний шлях

Заява про прийом на роботу або зміну посади — це ключовий документ, який формалізує трудові відносини та є першим кроком до укладення або зміни трудового договору.

Вона допомагає узгодити бажання працівника із запитами роботодавця та є основою для видання відповідного наказу. Дотримання вимог законодавства та грамотне складання заяви дозволяють уникнути непорозумінь і сприяють вашому професійному розвитку.

Законодавчі основи заяви

Правила складання та розгляду заяви про прийом на роботу або зміну посади регулюються:

Кодексом законів про працю України (КЗпП):

Стаття 24 КЗпП:

- Трудовий договір укладається за згодою сторін у письмовій або усній формі.
- Заява працівника є юридичним підтвердженням добровільності його намірів працевлаштуватися або змінити посаду.

Стаття 29 КЗпП:

- Роботодавець зобов'язаний ознайомити працівника із посадовими обов'язками, умовами праці та правилами внутрішнього трудового розпорядку перед початком роботи.

Стаття 32 КЗпП:

- Переведення на іншу посаду можливе лише за згодою працівника, за винятком випадків, передбачених законодавством.

Закон України "Про охорону праці":

- У разі переведення на посади, пов'язані з важкими або небезпечними умовами, працівник повинен пройти медичний огляд.

Закон України "Про захист персональних даних":

- Конфіденційність усіх документів, поданих разом із заявою, гарантована роботодавцем.

Заява про прийом на роботу: структура та приклад

Структура заяви про прийом на роботу:

Шапка документа:

- Вказується посада керівника, назва компанії, ваші ПІБ.

Основний текст:

- Чітке прохання прийняти на конкретну посаду;
- Вказання бажаного терміну початку роботи;
- Перелік доданих документів (паспорт, диплом, трудова книжка тощо).

Заклучна частина:

- Дата складання заяви й особистий підпис.

Зразок заяви:

<i>Директору ТОВ «Зоря» Іваненку Сергію Олександровичу Петренка Андрія Васильовича м. Київ, вул. Перемоги, 10 тел.: +38 (050) 123-45-67 email: andrii.ivanenko@email.com</i>	
Заява	
<i>Прошу прийняти мене на посаду бухгалтера з 1 січня 2025 року на умовах повного робочого дня.</i>	
<i>До заяви додаю:</i>	
<i>1. Копію паспорта громадянина України.</i>	
<i>2. Ідентифікаційний код.</i>	
<i>3. Диплом про вищу освіту.</i>	
<i>Дата: 15 грудня 2024 року</i>	<i>Підпис: _____</i>

Заява на зміну посади: структура та приклад

Структура заяви на зміну посади:

Шапка документа: як у заяві про прийом на роботу.

Основний текст:

- Чітке прохання перевести на іншу посаду;
- Обґрунтування бажання змінити посаду (за потреби);
- Умови переведення (наприклад, за внутрішнім конкурсом чи у зв'язку з підвищенням).

Заклучна частина: дата заяви й особистий підпис.

Зразок заяви:

<i>Директору ТОВ «Зоря» Іваненку Сергію Олександровичу Петренка Андрія Васильовича м. Київ, вул. Перемоги, 10 тел.: +38 (050) 123-45-67 email: andrii.ivanenko@email.com</i>	
Заява	
<i>Прошу перевести мене на посаду старшого бухгалтера з 1 лютого 2025 року у зв'язку з підвищенням кваліфікації та успішним виконанням завдань на попередній посаді.</i>	

До заяви додаю копії сертифікатів про завершення курсів підвищення кваліфікації.

Дата: 15 грудня 2024 року

Підпис: _____

Часті запитання про написання заяви

Чи можна подати заяву в електронній формі?

- ✓ Так, за умови, що компанія підтримує обіг електронних документів і ви наклали електронний підпис.

Чи обов'язково обґрунтовувати бажання змінити посаду?

- ✓ Це залежить від внутрішніх правил компанії. Якщо переведення відбувається за внутрішнім конкурсом, обґрунтування є бажаним.

Які документи додаються до заяви?

- ✓ При прийомі на роботу: паспорт, диплом, ПН, трудова книжка.
- ✓ При зміні посади: підтверджуючі документи (за потреби), наприклад, сертифікати чи рекомендації.

Типові помилки при написанні заяви

- ✗ Відсутність дати чи підпису.
- ✗ Нечітке формулювання бажаних умов (посада, дата початку).
- ✗ Помилки у написанні ПІБ керівника чи вашого власного.
- ✗ Відсутність супровідних документів (за потреби).

Поради для успішного професійного старту чи змін

Для нових працівників:

- Ознайомтеся із завданнями та посадовими обов'язками перед підписанням трудового договору.
- Переконайтеся, що вказані умови відповідають вашим очікуванням.

Для працівників, які хочуть змінити посаду:

- Уточніть наявність вакансії на бажану посаду.
- Обґрунтуйте ваші навички, які відповідають новій посаді (усно чи письмово).
- Переконайтеся, що ви відповідаєте кваліфікаційним вимогам.

 Заява про прийом на роботу чи зміну посади — це перший крок до досягнення ваших професійних цілей. Дотримуйтеся правил складання, враховуйте законодавчі вимоги та не бійтеся проявляти ініціативу.

 Ваша кар'єра починається з чіткого окреслення цілей і грамотного оформлення документів. Вдалого старту!

Розділ 11. За лаштунками мови. Несподівані факти про українську

Хто б міг подумати, що наша рідна мова приховує стільки цікавих та несподіваних фактів? Давайте зазирнемо за лаштунки української мови і дізнаємося про неї децю більше.

Історія та походження

- **Давні корені:** Українська мова – одна з найдавніших слов'янських мов, її коріння сягають глибокої давнини 🌳. Вона бере свій початок від праслов'янської мови, яка існувала ще в першому тисячолітті нашої ери.
- **Києво-Руська держава:** Саме в Київській Русі сформувалася основа для розвитку української мови 🏰. Київська Русь була однією з найбільших і наймогутніших держав Європи свого часу, і саме тут почали формуватися основні риси української мови.
- **Вплив інших мов:** Протягом своєї історії українська мова зазнала впливу багатьох інших мов, що збагатило її лексику 🌐. Вплив польської, російської, німецької та інших мов можна помітити в багатьох словах і виразах.

Особливості граматики та лексики

- **Багата лексика:** Українська мова має величезний словниковий запас, постійно поповнюючись новими словами 📖. Це робить її надзвичайно гнучкою і здатною виражати найтонші відтінки значень.
- **Сім відмінків:** Українська мова зберегла сім відмінків, що робить її дуже виразною і точною 📄. Це дозволяє створювати складні і витончені речення.
- **Мелодійність:** Українська мова вважається однією з наймелодійніших мов світу 🎵. Її ритміка та інтонація створюють особливу музичність мовлення.
- **Багато синонімів:** Українська мова багата на синоніми, що дозволяє уникнути монотонності в мовленні 🔄. Це дає можливість вибирати найточніші і виразніші слова для вираження думок.
- **Діалекти:** Існує три основні діалекти української мови: північний, південний і західний 🌐. Вони надають мові багатогранності та розмаїття.
- **Унікальні літери:** Літера "ї" є унікальною для української мови і не використовується в інших слов'янських мовах 🅰️.

- **Козацькі слова:** Багато характерних українських слів виникли під впливом козацької доби 🗡️. Цей період залишив значний слід у лексиці української мови.

Культурний вплив та сприйняття

- **Літературна мова:** 📖 Українська мова стала літературною завдяки творчості багатьох видатних діячів, які зробили вагомий внесок у її розвиток. Іван Котляревський, автор "Енеїди" (1798), заклав основи літературного використання української мови. Григорій Квітка-Основ'яненко популяризував українську через свої соціально-побутові твори, як-от "Маруся".

Тарас Шевченко значно розширив межі літературної мови своїми поезіями та прозою, надавши їй глибокого емоційного змісту, що зробило його творчість символом української культури. Важливу роль відіграв Пантелеймон Куліш, відомий своїми літературними та мовознавчими працями, а також перекладом Біблії українською.

У ХХ столітті Ліна Костенко, Василь Стус, Олесь Гончар та інші митці не лише розвивали українську літературну мову, а й зберігали її під час репресій. У сучасну епоху Оксана Забужко, Сергій Жадан, Юрій Андрухович та інші автори вплітають українську мову в контекст світової літератури, продовжуючи її розвиток.

- **Пісні та поезія:** Українська мова відіграє важливу роль у збереженні народних традицій 🎵. Пісні, казки та поезія передаються з покоління в покоління, зберігаючи культурну спадщину.
- **Переклади:** Твори українських письменників перекладено багатьма мовами світу 🌐. Це дозволяє іншим народам дізнатися про українську культуру і літературу.
- **Державний гімн:** "Ще не вмерла Україна" – це один із символів української ідентичності 🎶. Гімн є важливим елементом національної свідомості.
- **Святкування мови:** Щорічно відзначається День української писемності та мови 📅. Це свято нагадує про важливість збереження і розвитку рідної мови.
- **Сучасна популярність:** Українська мова активно використовується у цифровому просторі 🖥️. Соціальні мережі, блоги та вебсайти допомагають популяризувати мову серед молоді.

Цікаві факти

- **Найдовше слово:** "Нікотинамідаденіндинуклеотидфосфат" (складне наукове слово, яке використовується в біології, біохімії та медицині для

позначення важливої органічної сполуки) – це найдовше слово в українській мові, яке має 37 літер 📏.

- **Найпопулярніший вірш:** "Заповіт" Тараса Шевченка є одним з найвідоміших і найпопулярніших творів української літератури 📖.
- **Перший друкований підручник:** "Грамматика слов'янська" Лаврентія Зизанія, опублікована в 1596 році, є одним з перших друкованих підручників української мови 📖.
- **Місце серед слов'янських мов:** За кількістю носіїв українська мова посідає друге місце серед слов'янських 🏆.
- **Мелодійність за версією Парижа:** У 1934 році українська мова посіла друге місце на конкурсі краси мов у Парижі, поступившись лише французькій FR.
- **Найбагатше слово на синоніми:** Слово "горизонт" має понад 12 синонімів, серед яких "виднокруг", "виднокрай", "небокрай", "небосяж", "обрій", "краєвид", "далечинь", "далеч", "обрієвид", "видноколо", "околиця" та інші. Це свідчить про багатство української лексики та її здатність передавати найрізноманітніші відтінки значень залежно від контексту. 🌄.

Українська мова – це живий організм, який постійно розвивається і збагачується. Вивчаючи її, ми відкриваємо для себе багату історію, культуру і традиції українського народу.

Який факт вас найбільше здивував? 😲 А тепер спробуйте знайти ще один цікавий факт про українську мову і поділіться ним зі своїми друзями чи родиною. Давайте разом популяризувати нашу прекрасну мову! 🤝

Цей розділ завершує посібник "Мова майбутнього: сучасна українська для сучасних студентів". Ми сподіваємося, що ви не лише дізналися нове про українську мову, але й надихнулися її багатством та мелодійністю. Ваша подорож до вдосконалення мовних навичок – це крок до збереження культурної спадщини й водночас до сучасного, глобалізованого світу.

Нехай українська мова стане для вас джерелом натхнення, інструментом для спілкування та засобом вираження ваших найсміливіших ідей. 🚀

Висновки. Мотивація для вашого подальшого розвитку

Дорогі читачі, ви завершили цей захопливий шлях крізь сучасний світ української мови. Кожен розділ посібника допоміг вам поглибити свої знання, розкрити нові горизонти та підготуватися до викликів сучасного життя. Але це лише початок вашої мовної подорожі! 🚀

Що ви здобули?

💡 **Розуміння мови як інструменту успіху.** Ви навчилися застосовувати українську мову у реальних життєвих ситуаціях: від самопрезентації до професійної комунікації.

📊 **Покращення навичок.** Ви опанували сучасні мовні тенденції, сленг і професійну термінологію, що дозволить вам ефективніше інтегруватися в сучасний світ.

📖 **Зручні інструменти.** Завдяки інтерактивним ресурсам і додатковим матеріалам, ви отримали доступ до ефективних і сучасних способів навчання.

Чому варто рухатися далі?

☀️ **Особистісний ріст.** Українська мова — це не лише засіб спілкування, а й ключ до творчого розвитку, креативності та самореалізації.

👛 **Професійні можливості.** Володіння мовою відкриває двері до нових кар'єрних перспектив, успішних співбесід і написання резюме, що вражають роботодавців.

👉 **Культурна ідентичність.** Знання мови дозволяє краще зрозуміти себе та свою роль у суспільстві, залишаючись частиною багатой української культурної спадщини.

Що робити далі?

- ✓ **Практикуйте набуті знання.** Використовуйте мову щодня: у спілкуванні, написанні текстів, підготовці презентацій чи виступах.
- ✓ **Використовуйте ресурси.** Інтерактивні платформи, додатки, словники та поради з посібника залишаються вашими інструментами для вдосконалення.
- ✓ **Долучайтеся до мовної спільноти.** Читайте, слухайте й пишіть українською, беріть участь у мовних клубах, майстер-класах чи волонтерських ініціативах.
- ✓ **Залишайтеся відкритими до нових знань.** Мова розвивається разом із суспільством, тож цікавтеся новими тенденціями, сленгом і сучасними комунікаційними стилями.

Наші побажання вам

Хай українська мова стане вашим надійним супутником у навчанні, роботі та спілкуванні. Пам'ятайте: кожне нове слово, текст чи висловлювання — це крок до вашого особистісного та професійного успіху. **Не зупиняйтеся, продовжуйте вивчати, творити й відкривати для себе нові можливості з українською мовою!** 💙 💛

Перелік використаних та рекомендованих джерел

Основна література

1. Авраменко О. *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти.* – Київ: Грамота, 2018. – 240 с.
2. Авраменко О. *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 11 кл. закладів загальної середньої освіти.* – Київ: Грамота, 2019. – 256 с.
3. Ющук І.П. *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти.* – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. – 272 с.

Додаткова література

4. Голуб Н.Б., Новосьолова В.І. *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти.* – Київ: Педагогічна думка, 2018. – 224 с.
5. Зубков М. *Норми й культура української мови.* – Харків: Школа, 2023. – 320 с.

Інформаційні ресурси

6. *Словник української мови онлайн* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://slovnyk.ua> (дата звернення: 17.06.2024).
7. *Словотвір – Майданчик для української термінології* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://slovotvir.org.ua/> (дата звернення: 17.06.2024)